

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen:

celo leto	K 24—
pol leta	12—
četrt leta	6—
pa mesec	2—

v upravništvu prejeman:

celo leto	K 22—
pol leta	11—
četrt leta	5-50
na mesec	1-90

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knafljova ulica št. 5, (I. nadstropje na levo), telefon št. 24.

Izhaja vsak dan zvečer izvzemši nedelje in praznike.

Inserati veljajo: peterostopna petič vrsta za enkrat po 14 vin., za dvakrat po 12 vin., za trikrat ali večkrat po 10 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru. Upravništvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati itd. to je administrativne stvari.

Posamezna številka velja 10 vinarjev.

Na plamena naročila brez istodobne vpslatve naročnine se ne ozira.

Narodna tiskarna telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

celo leto	K 25—	za Avstro-Ogrsko:	celo leto	K 28—
pol leta	13—		za Nemčijo:	
četrt leta	6-50		za Ameriko in vse druge dežele:	
na mesec	2-30		celo leto	K 30—

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži za odgovor dopisnica ali znakma. Upravništvu: Knafljova ulica št. 5, (spodaj, dvorišče na levo), telefon št. 85.

Obstrukcionisti zoper obstrukcijo.

Ko so združeni češki agrarci in slovenski klerikaleci te dni z brezvestno lahkomišelnostjo začeli zoper obstrukcijo, so živeli v mnenju, da bo ta obstrukcija igraje zmagala. Toda že v prvih urah se je pokazalo, da je bila to velikanska zmota. Tista vlada, ki se je doslej vsakega občutnega boja zoper obstrukcijo ogibala, je sedaj zavzela drugo stališče. Zoper obstrukcioniste so se združile vladne stranke in socijalni demokratje, katerim gre ohranitev parlamenta čez vse, in poskusili so obstrukcioniste izstradati. Seja poslanske zbornice naj bi trajala nepretrgoma noč in dan, če bi obstrukcionisti od utrujenosti ne omagali. Ker je pa le malo časa do konca tega meseca in negotovo, če bi obstrukcionisti podlegli, je vlada izjavila, da v nobenem slučaju ne odstopi, da pa tudi parlamenta ne razpusti, nego ga pošlje domov in si pomaga na drug način, v katerem slučaju bi finančni minister črtal iz proračuna blizu sto milijonov kron.

V tisti uri, ko je bil baron Bienenrath v avdienci pri cesarju in dobil dovoljenje, da spodi parlament domov, če se ne posreči obstrukcije premagati, je bila obstrukcijska vojna izgubljena.

Obstrukcionisti so mogli doseči le dvojce: ali razpust parlamenta ali kapitulacijo vlade, a videč, da ne dosežejo ne enega, ne drugega, so šli in sami ubili svojo lastno obstrukcijo.

S Krekovim predlogom so klerikaleci sami priznali, da je bila njihova obstrukcija bedasta, frivolna in brezvestna, toliko bolj, ker je poglavalna socijalne demokratke na vladno stran in jih spravila v največje nasprotje s »Slovansko Enoto«, kateri so v bojih zoper vlado dajali znatno oporo.

Položaj je bil tak, da se je bilo bati za parlament. Socijalni demokratje so že začeli nastopati na ulici, demonstrirali so pred parlamentom in poslanec Daszynski je na javnem shodu na Dunaju grozil z revolucijo zoper obstrukcioniste. Bati se je bilo velikih dogodkov v Pragi in

vlada je hitela pomnožiti praško policijo. Nevarnost je bila velikanska.

V tem obupnem položaju so obstrukcionisti iskali pot, da bi se rešili iz zagate. Spoznali so, da je bitka izgubljena in da so bedasto zaigrali še to, kar je »Slovanska Enota« dosegla s tem, da je pustila pasirati prvo branje proračunskega provizorija, spoznali so, da bodo navzgor in navzdol kompromitirani, če bo po njih krivdi parlament ubit in v tej strašni stiski so sprožili Krekov predlog.

Ta predlog proglašal provizorično diktaturo prezidenta poslanske zbornice in je z njim ubita vsaka obstrukcija, zlasti vsaka obstrukcija manjših strank. Obstrukcionisti so s tem predlogom udarili sami sebe po zobeh in obsodili svoje lastno početje; svoji lastni obstrukciji, ki so jo prej proglašali za nujno potrebo, za največjo korist vsemu Slovancu, za rešilno sredstvo vseh slovanskih pravic, so zdaj obstrukcionisti sami položili vrv okrog vratu in jo zadavili.

V kaki stiski in v kako obupni zadregi so bili agrarni in klerikalni obstrukcionisti, se vidi iz tega, da so mogli Krekov predlog spraviti na razpravo samo s tem, da so blamirali vso »Slovansko Enoto«. Ta je morala namreč kapitulirati pred nasprotniki obstrukcije in umakniti 32 nujnih predlogov!!

Krek - Kramarjev predlog je skrajno nevaren. To je dvorezen nož, ki zna biti slovanskim strankam ravnotako nevaren če ne še bolj, kakor nemškimi. Lahko se vsak čas zgodi, da se v parlamentu ustanovi večina, ki bo hotela vladati proti Čehom in Jugoslovanom in tedaj nas bo klala s tistim nožem, ki ga sta sedaj skovala Krek in Kramar v nadi, da bodeta z njim morda krotila nemške stranke.

Eno ima ta predlog zase: obstrukcionisti so ubili svojo lastno obstrukcijo, zaklali z njim svojega lastnega otroka in se s tem rešili krivde, da so ubijalci parlamenta. A to je hipen uspeh, to je bila krvava potreba, ker so obstrukcionisti videli, da plane po njih vsa javnost in da bodo sami sebe uničili, če ne odnehajo od obstrukcije. Prihodnost bo pokazala, če svoje velikanske retirade niso predrago plačali.

Lovški zakon.

(Govor poslanca dr. Ivana Tavčarja v deželni zboru kranjskem.)

(Dalje.)

Gospodje, jaz mislim, da to ni tako malo važna zadeva, če upravni odsek nekaj drugega sklene, kakor poročevalec v zbornici predlaga. (Dr. Triller: »Nazaj odseku!«) Jaz ne vem, v kake razmere bomo prišli, če se ne moremo znesti na svoje odseke, ampak jaz, kakor rečeno, mislim, da je dokazano, da je odsekovo poročilo prišlo prej ko je bilo dotiskano še v roke nekemu nadodseku in ta je argumentiral tako: Če predlogo vzdržujemo, potem se nam je bati, da zakon ne dobi Najvišje sankcije. V tem oziru moram reči, da bi bili Vi jako modro postopali, če bi svojega poročevalca ne pustili na cedilu, ampak mu dovolili, da sme svoje poročilo tako napraviti, kakor je bilo v odseku sklenjeno in da bi potem tu v zbornici imeli pogum glasovati proti predlogu gospoda poročevalca Hladnika, če ste se ravno bali, da bi zakon ne dobil sankcije. (Medklici na levi. — Posl. dr. Triller: »dr. Pegan je hud, se ni špasati z njim!«) Torej to so samo formalni pomisleki proti poročilu precastitega gospoda župnika Hladnika, in jaz mislim, da so gotovo utemeljeni, zategadelj brezdujbeno spadajo v splošno debato. (Dr. Oražen: »Poglejmo no, ali smo sklepni. Zajec je ušel!«) Je vseeno. Bom govoril naprej, četudi sam ostanem v zbornici.

Torej visoka zbornica, po teh formalnih ugovorih, ki so se mi videli taki, da se je moralo o njih v zbornici spregovoriti, preidem k stvari sami. Torej mi smo sedaj v splošni razpravi o lovskem zakonu, to je pravzaprav v splošni razpravi o poročilu deželnega odbora, s katerim se predlaga načrt novega lovskega zakona. Gospoda moja, nečem zanikati, da bi reforma obstoječih lovskih zakonov ne bila potrebna. Stvar je samaposebi stara, tako da mora vsak pripoznati, da so lovski zakoni, lovski predpisi, ki stoje sedaj v veljavi, že silno zastareli, da obsegajo v mnogem oziru določila, o

katerih lahko z dobro vestjo trdim, da so antikvirana in v svoji celoti, kakor tudi v svojih delih neuporabna. Eno pa je, kar moram tudi na tem mestu naglašati, eno je, ki se mi vidi neopravičeno. Neopravičeno se mi vidi, če se reforma lovskega zakona izkorišča v politično agitacijo. (Pritrjevanje v središču.) Če je stvar taka, da je potrebna reforma, potem je pa tudi gotovo take narave, da bi ne smela s politikom čisto nič opraviti imeti. Ali pri nas, ko gre itak že vse narobe, pri nas se je ta stvar izkoriščala na ta način, da se je zlorabljal v politično agitacijo in, recite kar hočete, častiti gospod predsednik, ker samo do Vas se smem obračati v svojem govoru, nevedno je bilo, da je pri nas tista mala živalica, o kateri je tako prepričevalno govoril častiti gospod poročevalec in katere ime nosi častiti tovariš, ki je ravno kar prišel v zbornico, da je bila ta živalica dolgo vrsto let eden glavnih Vaših političnih argumentov, katere ste imeli proti naši politični stranki. Jaz mislim, da je to absolutno nedopustno. Zajec, če ni slučajno deželni poslanec, nima čisto nič političnega na sebi, in poglejte kamor hočete, nikjer ne boste doživeli kaj takega, da bi se z zajcem na tak nevreden način agitiralo po deželi, kakor se je agitiralo pri nas od častite Vaše stranke. Gospoda moja, mi smo velikokrat v nasprotju s Vami v političnih vprašanjih in tudi v gospodarskih vprašanjih. Vsaj ni izključeno, da bi dva poštena moža ne imela tudi v gospodarskih vprašanjih različnega mnenja. So mnenja lahko različna o bankah, o posojilnicah in tudi zajec je strogo gospodarskega značaja in zato jaz pravim, da je neutemeljeno, ako nasprotnika, ki glede zajca, torej glede gospodarskega vprašanja, ni bil ene misli z Vami, ako tega nasprotnika stavljate pred kmeta, kakor da bi bil vsled tega njegov največji sovražnik. No, gospodje, jaz mislim, da ne bo nobene ugovora iz cele naše stranke v deželi, ako odkrito povem, da se mi nikdar več za zajca ne bomo potegovali. Snedli ga bomo, če pride slučajno na našo mizo, če ga pa več ne bo, se ne bomo zanj potegovali in Vam s tem dajali prilike, da bi nas črnili po deželi in imeli zajca kot agitacijsko sredstvo.

In sedaj, gospodje, se moram nekoliko opravičiti zaradi tega, da sem živel v veri, da je vprašanje, bodi li zajec prepovedan ali dovoljen, gospodarsko vprašanje in da sem živel v dobri veri, da se taka stvar ne sme zlorabljal v politične namene. Gospoda moja, stojim še danes na stališču, da so nazori gospoda poročevalca, katere je razvil, v marsičem napačni, v marsičem pretirani. Stojim namreč na stališču, da se o lovu ne sme tako bagatelno govoriti, kakor da bi to bila kakšna posebna bolezen in da je treba to stvar na vsak način zapreti. Gospoda moja, lov ima v naši Avstriji in tudi na Kranjskem ekonomičen pomen, katerega je gospod poročevalec v svojem poročilu popolnoma prezrl. Jaz ne bom tukaj našteval, koliko se dobi za divjačino, in to je precej lep račun tudi pri nas; nikar si ne prikrivajte gospoda moja, dejstva, da občine, kakor hitro stopi zakon v veljavo, ne bodo z bogve kakim veseljem prenašale posledice te reforme. Po mojih mislih je bil lov dostikrat sredstvo, ki je polnilo občinsko kaso (Klici v središču: »Tako je!«) in Vaši prijatelji po deželi če bodo slučajno župani, bodo zajca dostikrat pogrešali. Zato, gospod poročevalec, si jaz od tiste glavne dobrote te reforme, da bo prišla v konskripcijo tista mala živalica z dolgimi ušesi ne obetam toliko kakor Vi. Čez nekaj let se bo zajec pogrešal ne samo kot ljubljenev v skledi, ampak tudi v občinskih kasah in jaz mislim, da boste prišli do spoznanja, da bo čez nekaj let marsikatera občina zajca nazaj klicala v lovišče in da se torej tisti glavni namen, ki ga hočete doseči z zakonom ne bo dosegel. Ampak vzlic temu je, kakor pravim, lov ekonomičnega pomena tudi za lovce. Če že tudi nič ne nese lovcu ampak občinskih kasam, daje pa vendar pogostokrat lovcu samo priliko, da na lahkomišeln način sipa denar med kmetске kroge, torej ravno med tiste kroge, katere Vi zastopate, gospod poročevalec. Iz tega kmetškega stališča se bojim, da se bo pozneje v obč. zastopih z grdo nevaležnostjo govorilo proti Vam, da ste vpeljali to reformo v deželno zakonodajstvo. In razun tega Vam bo nastalo veliko nasprotnikov v vrsti tistih gostilničarjev, ki so sedaj v bližini mest in

LISTEK.

O Cankarjevem Kurentu in še nekaj besed.

Pred par dnevi smo v podlistku o Cankarjevi najnovejši knjigi »Kurent« objavili kratko oceno, v kateri je ocenjevalec, g. P., dejal, da bi se to knjigo tudi moglo nazvati »Cankarjev najnovejši rebus« in da se ne da izlepa povedati, kaj je zmisel meglenega njenega dejanja, da se njeno jedro ne da raztolmačiti. Ta naš podlistek je napotil drugega našega sotrudnika, da nam je o tej Cankarjevi knjigi vpsal svoje nekoliko drugačno mnenje, katero tudi objaviti se tem manj obotavljamo, ker stoji naš list slejkoprej na stališču, da je naloga vodilnega dnevnika med drugim tudi ta, da najširše kroge opozarja na primerno etivo, jim pomaga pri izbiri in jim po možnosti daje napotila do pravega umevanja in uživanja izišlih spisov, da pa z druge strani tekoči kritiki spisovalce opozarja na morebitne nedostatk njihovega literarnega proizvajanja.

Naš sotrudnik torej nam piše: Najsi je mnenje o Cankarjevih spisih še tako deljeno, je gotovo, da zaslužijo, da se o njih govori. Zato ne bo neumestno, če o njegovem Kurentu v svojem cenjenem listu priobčite še teh par besed.

Res je, kar je o tej knjigi v Vašem listu dejal g. P., da je meglena, da je pisana kakor v sanjah, da pa je v njej mehko in da iz nje dehti mamljiv vonj, z eno besedo, da je v njej vsega tega, kar je Cankarja povzdignilo v samozavestne višave, katere ga časoma utegnejo upropastiti.

Oporekam pa, da bi bilo kar nemogoče, iz obilice lepozvočnih, melodično tekočih besedi izluščiti jedro tega spisa, njegovo vodilno misel. Nasprotno: povsem enostavna je ta stvar, umljiva na prvi hip. — Je pa tako-le: Ni dolgo tega, ko nam je Meško dal iz svoje mehke, sanjave in otožne duše porojeno knjigo, v kateri je opeval gorje in prokletstvo slovenskega naroda in vsa čuteča srca vnela za žarkejšo ljubezen do nje, ki nam je vsem skupna mati, do slovenske domovine.

Nekak pendant k tej Meškovi domoljubni in rodoljubni knjigi je Cankarjev Kurent. — To se na prvi hip čuje paradokso, ker bi človek mislil, da v Cankarju, ki že od nekdaj neusmiljeno in z nezasišeno drznostjo biča in smeši vse, kar je nam filistrom sveto, ni iskati istinite ljubezni do slovenske domovine. Pa ni tako. Cankar ljubi svojo domovino, svoj rod in svojo materinščino, ljubi vse žarkeje, nego marsikdo tistih, ki imajo domovino in narod in materinščino pri vsaki priliki in nepriliki na jeziku, le da tej svoji ljubezni ne daje duška v navdušenih zdravicah, temveč da jo izkusa praktično vdej-

stovati s tem, da graja, kar se mu zdi graje vredno, da skuša pokazati v pravi podobi, kar se je našeperilo in našemilo, da torej s kritiko hoče pomagati naprej. Naj si ga pri tem mamljiva beseda le premnogokrat samo zaradi svoje paradoksnosti zavede predaleč, naj si je s svojim sarkazmom porušil več nego je zgradil, eno stoji: da čuti s svojim narodom in ljubi svojo domovino z vsem žarom svoje mehke, nevesele duše. O tem nam pričajo nebrojni citati iz njegovih spisov, ki so nepritajeni, elementarni izrazi tega njegovega občutevanja, najjasneje in najdirektnije pa nam priča o tem pričujoča njegova knjiga.

Poldrugtisoč let je tega, kar je usoda nas Slovence dovedla v te prelepe kraje, katere nazivamo svojo domovino. Pa v vsej tej dolgi, dolgi vrsti let nam še ni bilo dodeljeno, kar bi nam moglo srca napolniti z resnično radostjo. Žalostna je naša preteklost, žalostna naša sedanost in brez zarje naša bodočnost. Hlapčevali smo vsa leta svojega životarjenja, upogibali hrbet, nosili, kar so nam nalagali drugi in poljubljali roko, ki nas je tepla. Zato je ni bilo ure, ki bi bila resnično vesela, zato je slovenska duša žalostna, nevesela. Če pa Slovenec kdaj zaraja, tedaj raja v omamljenosti in prav dobro se zaveda, da je ta njegova radost le trenotna, da bode le prekmalu minula, da se bode zopet morala umakniti žalosti, katere mu je usojena, in katere mu vla-

da vse dni njegovega življenja. Vsega tega se Slovenec dobro zaveda, ve, da mu je usojeno, da živi neveselo, da nosi težke svoje skrbi in da hlapčuje, kakor so hlapčevali vsi njegovi predniki. Vsega tega se dobro zaveda. Pa mu pride ura, ko si iz duše poželi vsaj žarek veselja, naj potlej pride karkoli. »Za tisoč ur trpljenja vsaj eno uro veselja!« In tedaj se siloma otrse vsega, kar ga mori in tlači, in vriska in poje in pleše in raja in piše in ljubi in se omamlja, pa prejde ura veselja in le še hujše mora občutevati vse gorje, katero mu je naloženo od nekada.

Tak je Slovenec po svojem značaju in prav takšnega riše tudi Cankar v voji knjigi »Kurent«.

Čuden narod je to, čudna je njegova duša. Slovenec ljubi svojo domovino, ljubi jo strastno, in najsi mu ne da niti toliko, da bi mogel živeti. Če mu ne da, česar potrebuje vsaj za življenje, se poslovi od nje, s krvavečim srcem gre od nje v tužino, iskat si kruha: umret pa se vrne v njo, ki ga je bila rodila. — Žalostno mu je srce, bridkost je v njem in hrepenenje po sreči, po neizkaljeni radosti: pa se ne vzdigne, da bi udaril nad nje, ki ga tlačijo, tarna in toži in hrepeni, pa ne gane. Pod tem svojim bremenom je otopel tako, postal tako brezdušen, da mu že več prav na misel ne pride, da bi se uprl in si pomagal. Molče nosi, kar mu je naloženo, kvečjem, da ga to večno trpljenje stori lahkomišelnega, da se

udaja veselja, omami, da se udaja pijači in ljubezni.

Te misli so jedro Cankarjevega Kurenta. Kurent, tisti fant, ki ni za rabo in ki je vzel harmoniko in šel v svet po prelepih slovanskih deželah, in igral na neokretno harmoniko, dokler mu zli duh usode slovenske ni podelil čudodelnih gosli, ki so vse, kar je začulo njihov čarobni glas, mahoma spravile v lahkomišelnost, prešerno radovanje in rajanje, ta Kurent pa ni nič drugega nego posebljena izprevergljivost slovenske narodne duše: zdaj še vsa v žalost potopljena je v prihodnjem hipu do razuzdanosti vesela, da tisti hip na to zopet postane vsa žalostna. Kurent je kakor smeh, ki je nalezljiv, samo da ga zaslišimo, pa se smejimo tudi mi. Kurent hodi po deželi, od kraja v kraj, in kjerkoli se pojavi s svojimi čudodelnimi gosli, tam je rajanje in razposajenost; pred njim je žalost, za njim je žalost. Kurenta naziva Cankar to personifikacijo, ker je tudi slovensko veselje le, kakor predpustna šema: le na svoj gotov čas se pojavi in kedar se pojavi, je hrupno in razposajeno, kričavo, da maskira, kar se skriva globlje v duši: usojeno in urojeno žalost. In ta Kurent, ki prinaša radost, kamorkoli pride, je sam v svoji duši poln globoke žalosti, ves nevesel, ker je tudi slovensko veselje samo zunanje, dočim je slovenska duša v svoje dno žalostna.

(Konec prihodnjik.)

graščin, tam kjer se lov goji in da marsikdo izmed njih ne bo z Vami zadovoljen (Smeh na levi).

Torej gospodje, svoj kratki govor nadaljujem! Iz ekonomičnih ozirov se ne sme tako nisko govoriti o lovu in kakor rečeno, moje prepričanje je, če boste zajca res zadržali, go spodje, ga bodo občinski zastopi nazaj klical in začeli prositi, da bi ga naš ljubi gospod bog z nova ustvaril. (Posl. Perhave: »Kmet bo imel to pravico!«) Seveda jo bo imel in se je bo tudi poslužil! Sicer se pa z gospodom Perhavcem ne bodem prepiral. Samo prosim ga, da me pusti, ker je mogoče, da me s svojo logiko čisto iz koncepta spravi! Ni tako lahko govoriti in take pridige se naučiti, kakor misli morda g. Perhave.

Pa še drugo stran tik ekonomične ima lov! Tukaj se moram postaviti na stališče zdravnika, na stališče prijatelja dr. Zajca, ki je zdravnik. S tega stališča opozarjam, da imajo lovi tudi gotovo higijenično stran. In tu mislim, gospodje, da vzlic temu, če se tukaj v zbornici tako stransko sovražimo, da n. pr. tovariš Demšar meni nič tebi nič vsega prijatelja dr. Novaka, morate pa končno vendar priznati, da smo od boga stvarjeni tudi mi, ki v mestu živimo. Vi po deželi uživajte zrak, mi, posebno kadar je deželni zbor, pa sedimo kakor v ječah in smo dan na dan priklopljeni na sedeže tako, da nimamo prilike potrebnega premikanja, katerega vendar vsak človek potrebuje (posl. dr. Oražen: »In zraka!«) In zraka, kakor pravi zopet zdravnik, ki se je ravnokar oglašil. Torej iz tega higijeničnega stališča moramo vsi neko važnost polagati na to, da se meščani in kmetje ne lasamo med seboj. Vi nam morate vendar toliko privoščiti, da rečete: Dopolnimo tem revam, ki nimajo svežega zraka, da pridejo včasih med nas, v našo sredo in da se z lovom, katerega nam itak drago plačajo, nekoliko ožive. Torej na tem stališču stojim jaz in mislim, da tiči v tem nekoliko pravičnosti. Zatorej dajem tudi v ti debati izraza želji, da naj vendar poneha v naši politiki tista grozovita prenapetost, s katero gledajo zastopniki kmetjskih občin na zastopnike mest. (Jarc: »K stvarki.«) Prosim to je čisto k stvari govorjeno, ker jaz zagovarjam higijenično stran lova in Vi bi ne smeli ugovarjati! (dr. Oražen: »Kot profesor bi morali biti vneti za higijeno!«) Toliko o lovu iz higijeničnega stališča. Torej iz vseh teh razlogov je opravičeno, če se lovu pripisuje nekoliko večja važnost, kakor mu jo pripisuje gospod poročevalec. Jaz mislim, da se da stvar urediti tako, da se v sklad spravi glede na koristi kmečkega ljudstva, katero ima gotovo interes v tem vprašanju, katerega ne zanikam, na drugi strani pa izpelje reforma tako, da se ne bo nalašč zatrl interes lovstva. Mislim, da se dasta združiti ti dve stvari in da bi pameten zakon čisto lahko imel tako obliko, da bi združil interes lovstva z interesi našega kmeta. V tem pogledu priznavam, gospodje, da so tu in tam lovci sami na škodljiv način izvrševali pravico lovstva in s tem sami zakrivil, da je prišel kmet v nezadovoljstvo, v katerem ga vidimo danes, ampak priznavati pa moramo vendar, da je to nezadovoljstvo v marsikaterem oziru na umeten način napravljeno in v marsikaterem oziru tudi pretirano. Ker se torej v tem pogledu zakonski načrt ne strinja s temi principi, katere zastopam jaz, namreč, da naj se kolikor mogoče združijo interesi obeh strank si bom jaz usojal staviti nekatere nasvete, katerim se boste, če boste hoteli pravičini biti, čisto lahko prilagodili in jih sprejeli, ker, kakor rečeno, zasledujem z njimi samo namen, lovstvo in kmetijstvo spraviti v tisto harmonijo, ki je lahko dosegljiva in katero bi pravičen in pameten lovski zakon tudi lahko dosegel.

(Dalje prihodnjik.)

Politični položaj.

Konec obstrukcije.

Dunaj, 19. decembra. Štiridnevna obstrukcija »Slov. Enot« oziroma čeških agrarev je četrti dan ponoči končala s tem, da je bila sprejeta nujnost predloga Krek-Kramarjevega na spremembo poslovnika, ter tudi meritum tega predloga. Za ta predlog je bilo treba bojovati hud boj, ki pa se je dobojeval za kulisa. V začetku se je zdelo, da bodo nasprotja prevelika, ali včeraj ponoči je nastala sprememba, po soc. demokratih so se kršč. socialci, Poljaki in vlada sama izrekli za nujni predlog, kateremu je seveda vsled tega zmaga bila zagotovljena.

Seja posl. zbornice.

Dunaj, 19. decembra. Seja, ki je trajala celih 86 ur, je bila ob 1. uri ponoči zaključena, ko je bil predlog Krek-Kramarjev sprejet in vsi dodatni predlogi odklonjeni. Zbornica je začela razpravo o tem predlogu včeraj popoldne.

Prvi je dobil besedo poslanec dr. Krek, ki je povdarjal, da je bil podan predlog s slovenske strani v dobi, ko je jasno, da slovenska obstrukcija ne more biti uničena. Govornik izjavlja, da je predlog s pravniškega stališča pravičen in dopusten ter tudi izpeljiv. Parlamentu je mogoče le v tem slučaju resno delovati v korist narodov, če bo nemogoča v njem obstrukcija. Čim slabjši je parlament, tem silnejši so pa tudi Madjari. Če se sprejme predlog, bo cesta prosta.

Posl. Kramar je izvajal, da je predlog samo konsekvence nastopanja Slovanov z ozirom na volilno reformo. »Slov. Enota« je s svojo obstrukcijo pokazala, da se proti Slovanom ne da vladati. V tem boju ne sme biti ne zmagovalcev, ne premagancev, edini zmagovalec naj bo demokratični parlament. Slovani so tako močni, da bodo tudi brez obstrukcije dosegli svoje pravice. Govornikova stranka hoče zagotoviti delo v zbornici. Res je, da bo s tem rešena vlada iz zagate, tudi je res, da s tem pada možnost slovenske obstrukcije, vključ temu bodo Slovani predlog podpirali, ker so prepričani, da je treba skleniti pošten kompromis. Ta država bo napredovala le tedaj, če ne bo izvoljenih in tlačilnih narodov in bo pošteno skrbela za vse.

Ministrski predsednik bar. Bienenrth z veseljem pozdravlja predlog in objavlja, da bo vlada storila kar more, da se predlog realizira.

Posl. Redlich pravi, da ne gre, da bi se tako važna sprememba s tako naglico zgodila. Nemci niso proti reformi poslovnika, protestirajo pa proti načinu, kako se hoče sprememba uveljaviti. Glasoval bo proti nujnosti.

Tudi posl. Weidenhoffer je proti temu nujnemu predlogu. Je sicer za red in delo, pa proti nasilju in kršenju zakona.

Posl. Iro protestira, da se sprememba hoče izvršiti nujnim putem. Zahteva, da se kot edini poslovni jezik zbornice postavi nemščina.

Posl. Adler pravi, da soc. demokratje soglašajo z nameravano reformo, ker hočejo, da parlament dela. Ne raziskuje motivov, iz katerih je predlog izšel, pozdravlja pa reformo, ker bo z njo zlomljena tehnična obstrukcija in se bo v prihodnje treba braniti le z duševnim orožjem. Proti sedanjemu izjemnemu stanju je treba izjemnih sredstev. Socialna demokracija nikdar ne bo dopustila nasilstva na narodih. Vidi predvsem v predlogu orožje demokracije proti demagogiji; glasovala bo za nujnost.

Posl. Wolf pravi, da je predlog hinavščina. Tu gre za atentat dogovorjen med Slovani in soc. demokrati. Nemci se s svoje pozicije ne bodo nikdar umaknili. Če bi kdo hotel reformirati poslovni red zlorabljati, bodo vsi Nemci proti temu stali enotno.

Posl. Miklas je izjavil, da bodo kršč. socialci glasovali za nujnost. Isto sta izjavila imenom Italijanov posl. Conci in imenom Rumunov poslanec Hormuzaki. Posl. Lewicky pa je imenom Rusinov izjavil, da bo glasoval proti, in sicer iz formalnih in političnih vzrokov.

Posl. Choc je označil predlog kot nasilen in reakcionaren. Češke stranke niso odgovorne za nasledke tega predloga.

Nato se prejme konec debate in izvoljena sta: kontra govornikom Stránský in pro-govornikom Glombinski.

Posl. Stránský pravi, da je res, da mora v zbornici obstrukcija biti nemogoča. Ali napaka se s še večjo napako ne popravi. Predlog odstranjuje samo obstrukcijo malih strank; obstrukcija velikih strank pa je mogoča še vedno. Češki politiki bodo še obžalovali to kar se godi. Pridan, ko bodo morali priznati, da so na češki narod dal sedlo, v katero so Nemci sedli. Svoj čas se je reklo: brez češkega dež. zbora ni parlamenta, sedaj pa je tu parlament, varovan pred obstrukcijo malih strank, akoravno še vedno ni češkega dež. zbora. Posl. Kramar je gotovo ravnal pošteno, ali tega, kar s tem hoče, ne bo dosegel.

Posl. Glombinski je izjavil, da se Poljaki ne boje od novega poslovnika nobene nevarnosti za kako stranko. Upa, da bo ta reforma prvi korak k zboljšanju razmer v parlamentu.

Ker so poslanci Weidenhoffer, Wolf in Iro iz formalnih vzrokov protestirali proti temu, da se o predlogu sploh obravnava, izjavlja predsednik, da je protest ničev ter se bo o nujnosti glasovalo. Na zahtevo posl. Trylovskega in Wolfa se glasuje poimensko. Za nujnost je 315 glasov, proti pa 91.

Zbornica preide nato v meritorno razpravo. Posl. Kramar priporoča, da se sprejme predlog v njegovi stilizaciji. Posl. Mühlwerth in Bielohlawek priporočata, naj se statuirata tudi nemški poslovni jezik. Predno sta začela govoriti generalna govornika posl. Kunschak in Seitz se je

glasovalo o dodatnem predlogu posl. Weidenhofferja glede nemškega poslovnika. Za ta predlog pa so vstali samo kršč. socialci in t. sv. nemške svobodnomislne stranke; proti pa so bili vsi Slovani, Italijani in Rumuni ter vsi soc. demokratje. Ko sta bila končala generalna govornika je bil Kramarjev predlog sprejet, številni dodatni predlogi pa odklonjeni. Ob 1. uri po noči je nato predsednik zaključil to v resnici historično sejo poslanske zbornice.

Češki listi.

Praga, 19. decembra. Vsi češki listi se pečajo na uvodnem mestu s Krek - Kramarjevim predlogom. »Nár. listy« pišejo: »Bojimo se, da ne bo zmagoalec, ki se spravi z letov, zopet nemško - centralistični vladni sistem, ki smo ga šli pobijati na življenje in smrt, kateremu pa smo brez vseh koncesij našim narodnim potrebam in življenjskim interesom dovolili vse, kar je zahteval.« »Venkov« piše: »Nemški tabor je vsled slovenskega predloga razdvojen. Kaj pa pride, ko bo predlog sprejet? Priznajmo si, da so doslej zmagovali le nemške obstrukcije. Nemci so s svojim skrajnim nasprotovanjem imeli vsakokrat uspeh, med tem ko so dobre posledice naših obstrukcij vedno bile paralizirane, kakor hitro je nastal mir. Za nas Čehe je torej važno, da so obstrukcije, iz katerih so imeli korist vedno le Nemci, onemogočene.« »Den« piše: »Gotovo z današnjim dnevom nismo dobili možnosti, da vrnemo Nemcem enako, kakor so oni nam dajali desetletja; s spremembo posl. reda ne bomo vsemogočni, toda tega tudi hoteli nismo. Hoteli smo le, da se otresemo nemškega terzora in neenakosti, v kateri smo od 1. 1897. živeli. To je pomen današnjega sklepa o spremembi poslovnika. V parlamentu ne bo več odločalo grobo nasilstvo, krik in muzikalni instrumenti, od danes bo bolj ko kdaj treba, da pošilja češki narod svoje najboljše ljudi na Dunaj. To bo moral češki narod kmalu spoznati in to bo ravno prava sreča in blagoslov za našo bodočnost.«

Gospodnja zbornica.

Dunaj, 19. decembra. Vse tri skupine gospodske zbornice so imele danes posvetovanja in so sklenile v ponedeljek novi poslovnik poslanske zbornice sprejeti brez spremembe. Sklep se je naznanil vodilnim poslancem.

Ogrsko.

Poslanska zbornica.

Budimpešta, 19. decembra. Predsednik Gal otvori sejo in govori posmrtnico kralju Leopoldu belgijskemu. Vložen je predlog posl. Holla, naj zbornica pošlje kralju adresu, v kateri naznanja, da privilegija skupne banke ne bo podaljšala in želi s 1. januarjem 1911. samostojno banko. Med interpelacijami je vprašanje na vlado, če ve, da hoče Friedjung kompromitirati Ogrsko in da se je v procesu Ogrsko napadalo. Nato je sledila tajna seja, v kateri se je Justhova stranka pritoževala, da pri volitvah v odseku ni bila dovolj vpoštevana. Košut je dejal, da je stvar največje stranke, sestaviti kandidature. »In sedaj smo mi največja stranka«, je dejal Košut. Med Košutovim govorom je nastal silen vihar med člani Justhove stranke. Seja se morala prekiniti. Ko se je seja zopet nadaljevala je Wekerle povdarjal važnost položaja in je izjavil, da ne gre, da se stranke tako vehementno napadajo. Minister Andrassy je predlagal, naj se izdela nova kandidatna lista. Predlog se sprejme. Seja se zopet proglasi javno, pa se kmalu zopet prekine, da se izdela nova kandidatna lista. Tozadavna komisija je z delom ob polu 1. popoldne gotova. Sledi ntemeljevanje interpelacij. Volitve v odseke bodo v ponedeljek.

Hrvatski sabor.

Zagreb, 19. decembra. Tu se razširja vest, da je ban Rauch dobil v včerajšnji avdienci pri kralju dovolitev za razpust sabora. Vlada pričakuje, da bo uspeh volitev za njo ugoden z ozirom na Friedjungov proces.

Niti kot odbornik, niti kot član se nisem udeležil nobenih sej, ki so navedene v tej brošuri.

Predsednik: Ali ste bili član »Slovenskega Juga«?

Davidović: Nikdar nisem bil v prostorih »Slovenskega Juga« in nikdar nisem bil član tega društva.

Predsednik: Kaj pravite k dokumentom, ki so nam bili tu predloženi?

Davidović: Ker se nisem udeležil niti ene seje, a se vendar navajam kot udeleženec, sem prepričan, da so ti spisi ponarejeni.

Predsednik: Ali ste kdaj ališali, da so baje bile nekaj časa v »Slovenskem Jugu« skrite bombe?

Davidović: O tem se govori, jaz pa sem mnenja, da so te zgodbe prav tako izmišljene, kakor podatki v Friedjungovi brošuri.

Predsednik: Ali poznate dr. Markovića kot politika?

Davidović: Kolikor poznam dr. Markovića, moram naglašati, da se bavi več z znanostjo, kakor s politikom. Politik je samo v toliko, da gre ob času volitev volit.

Predsednik: Ali veste, kakšne obdolžitve se nahajajo v dr. Friedjungovi brošuri?

Davidović: Vem.

Predsednik: Ali je Vam znano, da bi bilo to hudodelstvo, ako bi ostale konspiracije med srbskimi in avstrijskimi politikami?

Davidović: To vem.

Predsednik: Če bi bilo to resnično, ali bi Vi bili v položaju to potrditi?

Davidović: Ako bi bilo to res, kar stoji v Friedjungovi brošuri, bi se zavedal svoje krivde in bi najbrže ne prišel pred to sodišče.

Predsednik: In če bi v tem slučaju prišli semkaj ter izpovedali, da, bile so takšne konspiracije, ali bi ne bilo to dejanje izdajstvo domovine?

Davidović: Moja domovina v tem slučaju ni tangirana.

Predsednik: Ali bi ne smatrali za izdajstvo domovine, ako bi v tem slučaju rekli da?

Davidović: Zavračam v naprej trditve, da bi moja domovina mogla kaj takega storiti.

Predsednik: Moje vprašanje se je glasilo: Ako bi bila stvar resnična, ali bi ne smatrali za izdajstvo domovine, ako bi o tem tu izpovedali?

Davidović: Jaz bi to vključ temu izpovedal.

Predsednik: Kaj je na Vas vplivalo, da ste žrtvovali čas in denar ter prostovoljno prišli semkaj?

Davidović: Najprej naglašam, da nisem baš mnogo denarja porabil, ker Belgrad ni baš daleč od Dunaja; v drugem oziru pa je v teh spisih moje ime zvezano s tolikimi neresnicami in je toliko poštenih ljudi obrekovanih, da sem smatral za svojo človekoljubno dolžnost, da pridem semkaj in izpovem čisto, neizkaljeno resnico.

Predsednik: Ali imate še kaj pripomniti?

Davidović: Nadejam se, da so gospodje o resničnosti mojih izpovedb prepričani, in izjavljam, da ni v Belgradu poštenega človeka, ki bi mogel potrditi, da bi bil kdaj v prostorih »Slovenskega Juga« in da bi bil član tega društva.

Ker je dr. Benedikt omenil, da z ozirom na to, da svedok niti ne ve za ono številko »Slovenskega Juga«, ki je izšla v krvavordeči barvi, ne bo staval nobenega vprašanja, je Davidović izjavil: Docela irelevantno je, ako je list »Slovenski Jug« izšel v rnihi ali krvavordeči črkah. Glavno je, da se dožene, da je v teh protokolih po krivici navedeno moje ime. Sicer pa izražam svoje prepričanje, da bo to visoko sodišče sodilo nepristransko in pravično.

Profesor Mile Pavlović.

Nato je bil zaslišan profesor Mile Pavlović, na katerega se bo morda še marsikdo v Ljubljani spominjal izza lanskega časnikarskega kongresa. Takrat je namreč profesor Pavlović imel pri polaganju temeljnega kamna za Trubarjev spomenik govor, ki ga je občinstvo splošno proglasilo za enega najboljših pri tej slavnosti.

Predsednik: Ali ste ožejeni?

Pavlović: Obžalujem, da nisem. (Viharna veselost.)

Predsednik: Ali ste bili član »Slov. Juga«?

Pavlović: Da, bil sem član »Slov. Juga« in sodnik lista; za lista sem pisal dva članka: eden je bil politične vsebine, naperjen proti Črni gorci, drugi pa je bil literaren.

Predsednik: Ali ste bili v odboru?

Pavlović: Ne, za to je bilo za me interesantno, ko sem našel na treh mestih v teh dokumentih svoje ime, dati nisem bil nikdar odbornik »Slov. Juga«.

Predsednik: Vaše ime se

navaja v protokolu z dne 22. januarja 1909.

Pavlović: Interesiralo bi me, da bi mi pokazali moj podpis. Iz kuriozitet bi rad videl »svoje« podpis, kakšen je v dokumentu, ki ga imate.

Predsednik: Podpisa Vam ne morem pokazati, ker nimamo originala.

Pavlović: Tako, tako, torej Vi sami nimate originala!

Predsednik: Ne, samo prevod. V protokolu stoji, da ste Vi pri tej seji govorili.

Pavlović: Govoril sem že večkrat, toda na tej seji nisem bil in tudi nisem mogel govoriti.

Predsednik: Torej Vi niste tega protokola podpisali in tudi niste bili navzoči pri seji?

Pavlović: Ne, zatrjujem to z vso odločnostjo.

Predsednik: Kateri straniki pripadate?

Pavlović: Rekel bi, da sem sam stranka. (Viharna veselost.) Bil sem urednik nekoga lista, a pred osmimi leti sem izstopil iz uredništva in sedaj sem takorekoč vdova na prostih nogah. (Viharna veselost.)

Predsednik: Ali ste kaj ališali, da so bile baje v »Slov. Jug« prinesene bombe?

Pavlović: Čital sem to v listih. Toda videl jih ni nihče, a tudi našel jih ni nihče.

Na to je svedok obširno pripovedoval, kako so ga meseca junija 1908 izgnali iz Bosne, dasi je imel vse potrebne liste v redu in jih je potrdilo avstro-ogrsko poslanštvo v Belgradu in dasi je potoval v Dubrovnik na pogreb umrlega pisatelja Kristića.

Profesor Rista Odavić.

Na to je bil zaslišan profesor Rista Odavić, bivši dramaturg in rednik leposlovnega lista »Nova Iskra«.

Predsednik: V dokumentih je citati, da ste dobili od »Slov. Juga« 2000 dinarjev, da jih izročite »Srbski Riječi«. Ali je Vam o tem kaj znano?

Odavić: Nimam o tem niti pojma.

Predsednik: Pod poročilom »Slov. Juga« na kraljeviča Gjorgja je podpisano tudi Vaše ime.

Odavić: Jaz tega poročila, o čegar vsebini nisem od danes vedel, nisem podpisal, na prvi pogled pa tudi konstatujem, da je ta baje moj podpis ponarejen, zakaj jaz se nikdar ne podpisem »Rista Odavić«, ampak vselej »Rista I. Odavić«.

Predsednik: Na strani 20. Friedjungove brošure je pisano, da ste dobili od »Slov. Juga« 140 dinarjev.

Odavić: Nikoli nisem dobil od »Slov. Juga« niti pare.

Predsednik: Ali Vam je znano, da je list »Slov. Jug« izšel v krvavordečih črkah ob času aneksije Bosne ter pozival na sveto vojno proti Avstriji?

Odavić: V času narodne krize bi noben srbski list v principu ne mogel drugače pisati kakor »Slovenski Jug«.

Če je vse to res, kar gospoda zatrjuje, je narodno navdušenje za mlidino, ta šovinizem za vsakega Srba iz kraljevine pojmljiv in opravičljiv.

Tožitelj Pribičević: Ali eksistira vseučiliški profesor Borita Gjorgjević, ki je tudi naveden v dokumentih?

Odavić: Ne poznam nobenega Borita Gjorgjevića.

Dr. Friedjung: Ali poznate prirodoslovca Gjorgjevića?

Odavić: Da, toda ta je Živojin, a ne Borita Gjorgjević.

Poročilo o zaslišanju sekijskega načelnika srbskega ministrtva zunanjih del dr. Miroslava Spalajkovića priobrujemo jutri in sicer obširno, ker je veleinteresantno.

Dnevne vesti.

+Zapoznali »Slovenec«. V soboto se je »Slovenec« grozovito razkoračil proti nam, ker smo klerikalno obstrukcijo v državnem zboru postavili v luč resnice. Lagal je pri tem, da se je kar kadijo, tako n. pr. da hočemo mi dvigniti ulico proti klerikalcem, dasi smo poročali le resnico, da jo dvigajo socijalni demokratje. Seveda je tudi hvalil, povzdigoval in blagoslavljal obstrukcijo. To je delal tedaj, ko so klerikalci na Dunaju svojo lastno obstrukcijo ubijali in s tem priznavali, da je bila brezvestna. Pri »Slovenec« pač niso razumeli Krek - Kramarovega predloga, zato so pisali tako navčno. Polemizirali dancs z njimi zaradi obstrukcije, ki so jo klerikalci sami opustili, obsodili in zadavili, bi bilo pač nepotrebno tratenje časa in prostora, kajti tako omejenega človeka vendar ni, da bi s »Slovenec« vred. amatral za dobro in koristno tisto obstrukcijo, ki so jo klerikalci sami opustili in škodljivo ter je vsled tega opustili in umaknili 32 najhujih predlogov.

Sprememba državnoborskega opravilnika. Otrdži »Slovenec« je zapel Krenku velikanski slavospev zaradi njegovega predloga glede spremembe državnoborskega opravilnika. Tako ga hvali, kakor bi bil razkril kdo ve kaj. Se Kristof Kolomb je po »Slovenčev« sodbi prava ničla proti Janezu Evangelistu Krenku, in res pravo čudo in velika krivica se bo zdela klerikalcem, da Krek se ni dobil darila iz Nobelove ustanove. Ker pa poznamo, kako iskrena je »Slovenčeva« resnicoljubnost, smo se o tej stvari malo informirali in izvedeli smo natančno, kako se Krek kiti s tujim perjem. Misel, naj se obstrukcionisti rešijo iz svoje obupne zadrege s predlogom na spremembo opravilnika, ni zrasla na Krekovem zelniku. To idejo je sprožil češki poslanec Udržal, a ker so češki agrarci najbolj obstruirali in so bili prav njih najnujni predlogi na razpravi, vendar ni mogel Udržal sam s takim predlogom na dan. Izročil je torej svoj predlog Krenku in ga primerno podučil. Udržal je torej porabil Krenka tako, kakor porablja Krek in Susteršič v Ljubljani Gostinčarja, Kregarja ali Štefeta. Ker pa Krek svoje naloge ni posebno dobro opravil, mu je priskočil na pomoč Kramar in s svojim dodatnim predlogom dal celi akciji primerno vsebino. Krek je torej samo prevzel Udržalovo idejo in v »Slovenec« si jo kakor pavovo pero vtaknil za klobuk!

Veteranjaki. Ko so bili letošnjo pomlad pognali klerikalni poslanci parlament s svojo bedasto obstrukcijo domov, tedaj je »Slovenec« in z njim vse klerikalno časopisje v najrazličnejših variacijah proslavljalo in hvalilo obstrukcioniste. Toda obstrukcionisti so kmalu uvideli, da so napravili veliko budalost, ko so se odpovedali parlamentarnemu delovanju. In tako so nekaj dni po sklicanju parlamenta v mesecu novembru sklenili, da umaknejo vse svoje nudne predloge, da s tem omogočijo redno delovanje parlamenta. »Slovenec« je takrat priobčil omenjeni sklep z velikim zadovoljstvom. Med drugim je tudi pisal: »Vlada in nemške stranke bi bile celo zadovoljne, ako bi »Slov. Jednota« še nadalje z najnujnimi predlogi zapirala dnevni red. Vlada bi s §14. uveljavila začasni proračun in morda še druge državne potrebsčine. Nemške stranke pa bi strgale korenček, češ, da je »Slov. Jednota« vsilila vladi zloglasni § 14. Da se torej prepriči zloraba § 14. ... V tem smislu je »Slovenec« člankar temeljeval sklep »S. J.« Bil je poln hvale za dične poslance S. L. S., ker so sklenili, da prenehajo z obstrukcijo. Hvalil in povzdigoval jih je prav tako, kakor takrat, ko so obstruirali. Tudi pozneje je »Slovenec« pisal, da poslanci S. L. S. niso tako neumni, da bi z obstrukcijo podaljševali življenje sedanji vladi. In vendar so dični poslanci S. L. S. zopet začeli obstruirati »Slovenec« pa jih zopet čez vse pretege hvali. Če so dobili klerikalci jamstvo, »da vlada ne bo zlorabila § 14. in da Nemci ne bodo strgali korenčka«, kakor se je »Slovenec« še pred 14 dnevi bal, tega mi sicer ne vemo, vemo pa, da so klerikalci navadni veteranjaki, ki se frivolno igrajo z ljudskimi koristmi, ker poznajo samo svoje lastne osebne koristi.

Volitev v novi okrajni zastoparstvo. (kmečka skupina) je dne 18. t. m. v Ormožu imela sledeči izid. (Prva volitev 8 zastopnikov.) 1. Janežič Anton, 2. Kuharič Florijan, 3. Meško Anton, 4. Meško Ivan, 5. Muhič Andrej, 6. Munda Anton, 7. Pavlinič Franc, 8. Vraz Franc. **Druga ožja volitev 2 zastopnika.** 9. Borko Anton in 10. Munda Jožef. Vsi izvoljeni so vrli Slovenci, ki hočejo na korist celega ormoškega okraja v tej korporaciji delovati. — Eden sebičen, nezanesljiv kandidat, ki se je zelo trudil in sam priporočal, je propadel. Mesto Ormož iz zahvale, ker je dobilo po krivični odredbi enega zastopnika več — ni volilo. Ti hočejo na korist ogromni večini slov. prebivalstva — po znanem receptu — vladnega komisarja. To so Vam prijatelji našega ljudstva, od katerega vsi živijo in se redijo. Trg Središče voli v terek. Mesto Ormož bo še enkrat k volitvi poklicano in takrat bodo — volili in menda popravili. Radi bi na druge potem krivdo zvalili, pa sebe obovišali. Pozor tedaj! Več pozneje.

Odpor istrskega ljudstva proti naredbi škofa Nagla. Proti naredbi škofa dr. Nagla, da ima s prvo adventno nedeljo prenehati po vseh istrskih cerkvah slovensko bogoslužje, je nastal mej istrskim ljudstvom velik odpor. V mnogih krajih verniki od onega dne, ko se je ta odredba razglasila, kar nebežno več zahajati v cerkev, češ: latinski naj mi tisti, ki zna, in poslušaj oni, ki — razume. Posebno pa je ljudstvo razburjeno in se je dvignilo dejansko proti škofovi odredbi na Buzešini. Tržaški »Edinosti« poročajo iz Voj. da je ljudstvo, ko je župnik Razglasil dr. Naglovo odredbo, z ogorčenjem demonstrativno zapustilo

farno cerkev. V cerkvi sta med malo ostali samo dve ženici, ki sta pa s tok tega bili od razburjene množice odtečli. Na Počkaju se je v četrtek vršilo posvetovanje županov in drugih upljivih oseb iz Buzešine, ki so soglasno sklenili, da se ne uklonijo pod nobenim pogojem krivični odredbi škofa Nagla. »Naša Sloga« pa piše: »da je razburjenje med ljudstvom temveče, ker dobro ve, da se je tu cerkvena oblast zopet udala našim bližnjim in daljnim narodnim nasprotnikom, katerim je že od davnina naš jezik v cerkvi — trn v očesu. Naši sovražniki (Flapp-Nag) so lažljivo informirali sv. Stolico, češ, da je naš jezik v cerkvi na škodo obeljočnosti, da ruši mir in ljubezen v krščanskem ljudstvu in za to da treba, da se ga izžene iz cerkve. Ali naši narodni duhovniki — pravi »Naša Sloga« — so uverjeni pa ravno nasprotno od teh sovraženih poročil. Račba narodnega jezika v cerkvi da je bila vedno in je tudi dandanes le na korist cerkve in vere. Zato hočejo storiti vse možne korake — narodni duhovniki namreč — da se nam ne ugrabijo naše stare slovenske svetinje, po katerih segajo sedaj krivične roke mogočnih sovražnikov naših. Ker razburjenje mej ljudstvom vedno bolj narašča, je uvidelo tudi politično društvo za Istro, kateri nalučuje duhovnik — poslanec Špinčič, da mora poseči v ta spor ter da stopi na čelo gibanju in akciji proti škofovi odredbi. Politično društvo za Istro je namreč sklicalo za nedeljo v »Narodni dom« v Pazinu veliko narodno skupščino, kjer je slovensko ljudstvo Istre na izrazit način dalo duška svoji ogorčenosti proti krivičniku škofu Naglu in pajdašu Flappu. Te skupščine se je vdeležilo veliko istrskih deželnozbornih poslancev, županov in drugih upljivih oseb, kakor tudi veliko številno priprostelega naroda. Kakor se razvidi iz vsega tega, se je Nagl vendar le malo »urezal« s svojo krivično odredbo, kajti naletel je na odpor ne samo med inteligenco, temveč med priprostim narodom in posebno še med — duhovščino samo. Interesantno je vsekako, kako se »izraža« o tem gibanju glasile podrepanikov tržaškega škofa, narodnoizdajalska »Zarja«. Pravi namreč, da sta papež (sveti Oče) in škof — ki sta seveda od Boga postavljeni, torej nadnaravni osebi — prvi prepovedal, a drugi nalog izvršil — slovensko bogoslužje, ker je to v korist narodu našemu, kajti ta dva storita vsikdar le to, ker je v večjo korist katoliških vernikov (namreč v korist Italijanom, kaj ne?). Papež in škof sta tu, da ukazujeta in izdajata odredbe kakor se to zdi njima, a mi smo tu, da — ubogamo in se pokorimo tem ukazom in odredbam! Zato je dolžnost vseh krščanskih in katoliških strank, da vzgajajo naše ljudstvo v tem duhu.

Slovensko deželno gledališče. Jutri, v terek pride na slovenski oder izvorna drama, Etbina Kristana igrokaz v treh dejanjih »Kato Vrankovič«. Za izvorno opero bo izvorna drama vsakogar zanimala in to tem bolj, ker je položil Kristan v svoje delo mnogo svoje temperamentalne individualnosti ter je iz samodoživljajev podal dramatsko efektne, ostro izčizelirane prizore iz Hrvaške, ki je baš sedaj središče splošnega zanimanja. Vseobče simpatije so spremljale Hrvate v ljutem boju proti političnim in narodnim nasilstvom v polpretekli dobi, in E. Kristan je način in sredstva te borbe hrvaških nasprotnikov nasikal v svoji moderni drami zelo zanimivo. Hrvaška rodoljubna, vse žrtvujoča in protivniška, z vsemi spletkami ter najhujšim terorizmom na kmrilu se vzdržujoča stranka si stojita v drami nasproti. Kristan je predstavil obe povsem objektivno. Naslovno vlogo igra gosp. Nučič, njegovega očeta, vladnega svetnika, g. Verovšek, vladnega načelnika g. Bohuslav, njegovega hčera g. Borštnikova, inteligentno rodoljubko gđ. Winterova; poleg teh oseb nastopa še cela vrsta tipov: žurnalist, literat, agitator, kmet in trgovec. »Kato Vrankovič« izide v »Zabavni knjižnici« Sloven. Matice letos. — Predsedništvo c. kr. deželne vlade je prepovedalo uprizoriti na odru slovenskega deželnega gledališča igrokaz »Grča«, češ, da je »temu igrokazu smoter poveljevatvi svobodno mišljenje« ter da se »poveljanjem svobodne misli ponižujejo naprave krščanske cerkve!« Avtor g. Rihard Svoboda namerava baje svoj igrokaz izdati v Sisku. — Tudi gosp. Ivana Cankarja igrokaz »Hlapci« je izročila vlada cenzornemu svetu.

Slovensko gledališče je bilo včeraj, v nedeljo, dvakrat razprodano. Popoldne so hvalevredno peli »Dolarsko princezino«, zvečer pa zopet z najlepšim uspehom »Lepo Vida«. Gospod skladatelj se je udeležil tudi te predstave svojega krasnega dela.

Odbor društva slovenskih učiteljev vljudno vabi njega člane in druge goste k božičnemu zborovanju, ki se vrši dne 29. decembra ob 2. po-

pol dne v šentjakobski šoli v Ljubljani. Na dnevnem redu je: 1. Predavanja gospoda c. kr. profesorja J. Zupančiča: »O zrakovlopatvu«. 2. Poročilo gđ. učiteljice Jer. Zemljanove: »O pouku na gospodinjski šoli na Dunaju«. — Zanimanje za to predavanje je jako veliko, zato pričakuje odbor prav obine udeležbe.

Ojnat dokolenski portret Lj. Gaja je v izložbi Drag. Hribarjeve trgovine razstavil gosp. G. Ferjan. Slika sicer ne more zatajiti, da je njen stvaritelj mlad začetnik na slikarskem polju, vrlo nadarjen in da razpolaga že s precejšnjim tehničkim znanjem. Slika ninkuje dokaj prijeto, podobnost je dobro pogojena, poza pa je trda in neokretna. Vsekar bi bilo želeli, da se gosp. Ferjan z vsjo resnobo posveti slikarstvu, za katero mu je dan prav lep dar.

Telovadnega društva »Sokol I.« zabavni večer dne 5. januarja prihodnjega leta v »Mes. tem domu«, vzbuja med občinstvom že sedaj veliko zanimanja. Kako pa tudi ne? Dosedaj je sl. občinstvo znalo o državi vzhajajočega solnca le toliko, kolikor je čitalo v knjigah in časnikih. Na dan 5. januarja pa bode imelo lepo priliko bivati osebno eno noč med Japonci. Kakor smo že poročali pride na ta zabavni večer več Japonk in Japoncev, med njimi večja gledališka družba iz dvornega gledališča v Tokio ter nekaj japonskih akrobatov. Prva bode uprizorila dve izvorni japonski igri: komično žaloigro »Fida na straži«, kjer nastopita najboljša japonska igralca g. Mekigun ter g. Jobigun in tragikomično opero »Japonska tragedija«, v kateri se bodo sl. občinstvu predstavili najodličnejši dvornipevi Njega Veličanstva cesarja vseh vernih podanikov države vzhajajočega solnca. Izvirne raznobojne dekoracije so že na potu in morajo dospeti vsak čas.

Dobrodelno društvo tiskarjev na Kranjskem je priredilo včeraj popoldne ob 4. v »Narodnem domu« svojim članom in njihovim rodbinam božičnico, ki je gotovo dosegla v vsakem oziru poveljen uspeh. Obširna sokolska dvorana se je polagoma napolnila, dasi je bilo skrajno neugodno vreme, zlasti za malčke, ki so jih skrbne mamic prinesle s seboj. Med prodajanjem srečk je neumorno sviral oktet Slovenske filharmonije. Kmalu po končanem srečovanju se je razgrnil zavesa; pokazalo se je veliko božično drevo v vsem svojem sijaju in nepopisno veselje mljih razposajencev, katerim so se razdelila božična darila. Zasviral je zopet oktet, ki je še pozno v večer zabaval s pohvalo zelo radodarno občinstvo.

Zadruga brivcev naznanja, da bodo brivnice na sveti dan, to je v soboto, dne 25., do 12. opoldan odprte. Na sv. Štefana dan pa cel dan zaprte. Glede boljše in točnejše potrebe se prosi cenjene gospode, da si striženje las preskrbijo med tednom.

Umrla je v Ljubljani gospa Frančiška Sterle, hišna posestnica v Ljubljani. — Umrla je v Ljubljani ga. Elizabeta Morgutti, posestnica, stara 78 let. N. v. m. p!

Pasji kontumac. Okrajno glavarstvo za ljubljansko okolico je izdalo tale razglas: Mestni magistrat ljubljanski je odredil pasji kontumac za mesto Ljubljano. Zato se na podlagi § 35 zakona o živinskih kugah odreja za občine Vič, Spod. Siška, Zg. Siška, Jezica, Moste, Dobrunje in Rudnik pasji kontumac do preklica. Psi čuvaji morajo biti vedno priklenjeni, ostali psi morajo imeti prikladne in popadene zabranjujoče nagobčnike, kadar se nahajajo na prostem. Prepovedano je tudi pse v javne lokale jemati. Kdor se po teh predpisih ne bode ravnal, izgubi psa ter se bode proti njemu poleg tega uvedlo kazensko postopanje.

Umrl je v Škofji Loki c. kr. davčni oficijal g. Fran Kobau. N. v. m. p. **Gozd v kranjskogorški občini** ki je bil kupcem večkrat razpisan do 15. decembra t. l. je kupil posestnik in gostilničar Lovro Pristavc iz Kranjske gore.

Kar je iskal, je dobil. Snoci je prišel v gostilno št. 3 na Zabjaku prostak 27. domobranskega polka Ivan Gorjup in hotel izzvati prepis s tem, da je potegnil bodalo ter z njim jel rogoviliti po gostilni, nakar je gostilničarica poklicala stražnika. Ker ga le-ta sam ni mogel odstraniti iz gostilne, mu je prišel na pomoč njegov tovariš, s katerim sta ga potem preobvladala. Ker je postal vojak zunaj silno glasan in je silil zopet nazaj, sta ga varnostna organa odvedla na osrednjo stražnico. Med potom je kričal, praskal, psoval in se tako zoperstavljal, da sta ga morala ukleniti. Pri tem je enega stražnika na roki lahko telesno poškodoval. Ko sta ga privedla na osrednjo stražnico, kjer je bil še vedno tako razburjen, so poklicali vojaško patroljo, katera ga je spremila v vojašnico.

Zaloga smedilna v M. Pantakone pri Trstu se premesti na boljunsko polje. Boljuncani sicer ugovarjajo, pa njihovih ugovorov bodo najbrž brezuspešni. Tržaški magistrat ponuja boljunski občini 40.000 K odškodnine.

Nujno svarilo kupujočemu občinstvu. V zadnjem času je pričela razpošiljati laškožidovska tvrka Dinon & Zilio to iz Trsta na naslove privatnih odjemalcev najhne zavitke čaja po 20 dkg s pozivom, naj vsak prejemnik poskusi »izborno« kakovost tega čaja. Za tak zavitek zahteva imenovana tvrka K 2-90, torej za 1 kg K 14-50! Kvaliteta čaja pa je izmed vseh v prometu se nahajajočih vrst najslabša in je v nadrobni prodaji vredna komaj K 5 — do K 6 — za 1 kg. Ker se bo gotovo zgodilo, da bo marsikaka rodbina, ki ni večša strokovnemu presojanju blaga samega, obdržala omejeno pošiljatev, svarimo naše kupujoče občinstvo, naj kratkoma zavrne take zavitke čaja, če pa jih je že sprejelo, naj jih nemudoma pošlje nefrankovano nazaj v Trst na naslov tvrke Dinon & Zilio to. Prav odkrito svetujemo našim gospodinjam, naj bodo vendar pametne in naj se ne dajo slepiti od takih židovskih krošnjarjev ter naj se pri nakupu čaja z zaupanjem obračajo do naših domačih trgovcev, ki lahko vsak čas postrežejo z neprijetno boljšim a mnogo cenejšim čajem.

Slabo vreme smo dobili zadnje dni. Vsled nepretganega deževja je vodovje silno narastlo in barje je že deloma pod vodo, ki teče ponekod tako visoko čez cesto, da, če bo dež današnje noč deževalo, mlekarice ne bodo mogle v mesto. Ker se je bati vsled naraščajoče Ljubljaniče se hujšega, so včeraj zjutraj odprli jez pri iztoku v Grubarjev prekop, vsled česar je delo zopet ustavljeno, delavci pa so brez zaslužka. Vremenski preroki so pretečeni mesec prerokovali za ta čas suho in mrzlo vreme, a kakor se vidi so se korenito urezali. Da ceste niso ugodne, je samo ob sebi razumljivo.

Tržne stojnice sta postavila na Vodnikovem trgu Krapš in Ditrich lastnika perotinskega zavoda v Siški. Prodajala bosta različno živo in zaklano perotino. Več v inseratu.

Kap zadela je sinoči okoli 8. ure na dvorišču hiše 28 v Bohoričevi ulici kovašega pomočnika Mihaela Jarca iz Smartnega pri Mostah. Njegovo truplo so prepeljali v mrtvašnico k sv. Kristofu.

Dober vir. Malopridnemu in delomrznemu vagantu Antonu Tekavcu, roj. 1890. v Ljubljani ter pristojnemu v Moravce v kamniškem okraju, delo prav nič ne diši, a živi pa rad dobro, če tudi na račun tujih žuljev. Fant je varnostnim oblastvom dobro znan in je bil zaradi tatvine in vagabundaje že predkaznovan, toda to ga prav nič ne poboljša in kar se je Tonček učil, to zna Tone. Ker mu ni prilika nanesti, da bi bil prišel na kak drug način do denarja, si je izmislil nov vir. Nakupil je več svetih podob ter jih jel deliti po hišah in cestah nabožnemu kmetekemu prebivalstvu pod pretvezo da je poverjen pobirati za cerkev Jezusovega srca milodare. Ker je znal dobro simulirati pobožnost, je prav dobro obstajal. Kupčija mu je šla izpod rok, kakor si je sam želel. In šla bi mu bila še dalje, ako bi zato ne bilo izvedelo orožništvo v Vodmatu, ki je »pobožnega« Toneta aretovalo in izročilo sodišču. Kljub temu, da je med tem čaom dobro živel, je imel pri aretaciji še 12 K narančnega denarja. Ker je precej »brihtne« glave, bode imel sedaj čas in priliko si domisliti zopet kak nov način, po katerem se lahko tudi brez dela dobro živi.

Izpuščeno in najdeno. Izvošček Jožef Pukelstein je izgubil konjsko ojevo. — Vdova ga. Marija Žerjavova je izgubila rmeno, usnjato, ročno torbico, v kateri je imela 30 K denarja. — Najdena je moška pelerina, katero dobi izgubitelj v III. policijski stražnici na Karlovski cesti.

Tisti gospod, kateri je v soboto zvečer od 10.—11. ure v kavarni »Evropa«, levo stran, zamenjal svilnati dežnik, naj ga pošle v Levstikove ulice št. 4 I. nadstropje nazaj.

Telefonska in brzojavna poročila.

Naknadna deželnozborna volitev na Gorškem.

Gorica, 20. decembra. Rezultat včerajšnje volitve je znan šele iz 30 občin. Dobili so: naprednjak Vertovec 2007 glasov, agrarec Vran 670, klerikalec Zlovec 3668 in socialist dr. Tuma 627 glasov. Končni rezultat bo še le v sredo znan. Skoro gotovo bo zmagal klerikalni kandidat.

Parlament — rešen.

Dunaj, 20. decembra. Poslanska zbornica je sprejela predlog na provizorično premembo opravilnega reda, s čimer je za sedaj onemogočena ne samo slovenska, nego tudi nevtalna nemška obstrukcija. Konsekvence tega velevažnega dogodka se danes še ne dajo prezoirirati. »Slovenčeva« poročila o vodilni vlogi, ki so je igrali pri tem dogodku slovenski klerikalci in zlasti dr. Krek, so od konca do kraja lamiljena. Za več dni

predno je dr. Krek nastopil s svojim predlogom, se je dr. Kramar posvetoval z različnimi političnimi voditelji, kako bi se onemogočilo ne le sedanjo slovensko, nego sploh vsako obstrukcijo. Med tem je iz gosposke zbornice prišla — najbrž celo na vladno inicijativo — misel, naj se to poskusi s provizorično premembo poslovnika. Rešilna moč te misli tiči v provizoričnosti premembe, kajti definitivna prememba se po zakonu ne sme izvršiti nujnim potom. Poslanec Udržal je dal tej misli konkretno obliko in na njegovo inicijativo je predlog sprožil dr. Krek, ker se dr. Susteršič ni upal postaviti takega predloga. Krekov predlog pa je bil tako nesrečno sestavljen, da je naletel na odločen odpor tudi med Hrvati in med Čehi. Krekov predlog bi bil tudi gotovo propadel, da ni dr. Kramar posegel vmes. Krekov predlog je vse kaj drugega, kakor Kramarjev. Krekov predlog je pa tudi popolnoma propadel, o njem se še glasovalo nikajti Krek ga je naposled sam umaknil — tako da je ostal samo Kramarjev predlog, ki ga je zbornica tudi sprejela, »vodilna vloga«, ki jo je »Slovenec« pripisoval klerikalcem. Je bila torej kaj klavrna. Parlament je rešen s predlogom dr. Kramarja in če bo to imelo ugodne posledence za Slovane, bo to pripisati Kramarjevemu predlogu.

Bienert pri cesarju.
Dunaj, 20. decembra. Včeraj popoldne je cesar sprejel v posebni avdienci ministrskega predsednika barona Bienertla. Avdijenca je trajala eno uro. Bienert je poročal cesarju o dogodkih v parlamentu.

Ministrski svet.
Dunaj, 20. decembra. Opoldne se je sestel med odmorom, ko sta bili prekinjeni seji proračunskega odseka in gosposke zbornice, ministrski svet. **Kriza v nemškonalnem klubu.**

Dunaj, 20. decembra. Nemškonalni klub bo izključil poslanca dr. Steinwenderja, ker proti klubovemu sklepu ni zapustil dvorane pri glasovanju o Krek — Kramarjevem nujnem predlogu. Tudi dr. Škeda čaka ista usoda. Nadalje hoče klub prisiliti dr. Steinwenderja, da odloži mesto podpredsednika poslanske zbornice.

Friedjungov proces.
Dunaj, 20. decembra. Danes je sodišče zaslišalo tožitelja grofa Teodora Pejačevića kot prič o okrožnici podbana Chavranka glede veliko srbske propagande.

Dunaj, 20. decembra. Splošno se sodi, da bo dokazljivo postopanje v Friedjungovem procesu končano že jutri. Vsekakor bo pravda končana že ta teden.

Prijeti srbski častniki.
Zadar, 20. dec. v Ercegnuvem so orožniki prijeli dva moža, ki sta na sumu, da sta vohunila na korist neke tuje države. Govori se, da sta aretovana srbska častnika in da so pri njih našli razne važne dokumente.

Belgrad, 20. decembra. Pri debati o državnem posojilu so razni govorniki ostro kritizirali pasivnost krona. Poslanec Gjorgjević je baje stavil predlog, naj vlada prisili Kralja, da se odpove prestolu. List »Zvonok«, ki je o tem poročal, je bil konfisciran. Skupščina je sprejela zakonski načrt o posojilu z glasovi starih radikalcev in samostalcev.

Preki sod v Skoplju.
Skoplje, 20. decembra. Preki sod, ki ima nalogo, da sodi vstaške čete, je obsodil na smrt dva Arnavta in enega Turka. Eden izmed njih je bil obešen na kamenitem mostu preko Vardarja, drugi na trgu, tretji pa v bližini kolodvora pred hotelom »dela Liberté«. Preki sod je obsodil na smrt še petero drugih vstaških četnikov. Ti bodo obešeni v Velesu in Tetovu. Obsojenci v Skoplju so bili obešeni zgodaj zjutraj viseli pa so na visliceh do popoldne.

Bolgarski kralj o kraljeviču Gjorgju.
Sofija, 20. decembra. Poluradno glasilo bolgarske vlade »Večernja Pošta« javlja, da se je kralj Ferdinand izrazil napram svojemu adjutant-u srbskem kraljeviču Gjorgju tako-le: »Princ Gjorgje je izredno energičen mladenič in prepričan sem, da bo v bodoči vojni na balkanskem polotoku igral vrlo veliko vlogo: ali bo zmagal, ali pa bo obležal mrtev na bojišču.«

Minister Izvoljski.
Petrograd, 20. decembra. Minister zunanjih del Izvoljski je imenovan za rednega člana državnega sveta.

Smrt velikega kneza.
Rim, 20. decembra. Veliki knez Mihael, prastric carja Nikolaja, je umrl v Caennu. Pokojnik je bil rojen l. 1832. in je bil poveljnik v rusko-turški vojni.

Slovensko gledališče.

(Lepa Vida. Opera v štirih dejanjih. Besedilo po romanu Jos. Jurčiča spisal komponist in dr. Rih. Batka. Uglasbil Risto Savin.)

V soboto so viharji navdušenja šumeli po gledališču in se združevali v močeno ovacijo priznanja in čestitovanja skladatelju, ki je ustvaril umotvor splošne veljave, umotvor, ki je po besedilu in duhu glasbe naroden.

Med bisere slovenske narodne epike spada pesem o lepi Vidi. Mikala je že Jurčiča, da je po njej spisal roman, in njen čar je prevzel tudi Rista Savina, da si je njeno idejo izbral za svojo opero.

Libreto je sestavljen po Jurčičevem romanu. Mestoma je dejanje samo skicirano, vobče pa srečno in teatralično efektivno izvedeno, prava drama, ki je polna neodoljive, pretresujoče sile.

Lepa Vida, žena preprostega in že nekoliko priletnega moža, je nesrečna v zakonu. Črna zamorec, mlad Benečan, je prišel čez morje in si pridobil njeno ljubezen, ki je tako velika in strastna, da pozabi Lepa Vida na moža in na otroka in pobegne z Benečanom.

V drugem dejanju jo vidimo v Benečkah v bogatem domu. Zapeljivi Benečan se je naveličal njene ljubezni, z drugo ljubinko in bi se rad iznebil lepe Vide ter jo obesil svojnemu prijatelju. Ko spozna Lepa Vida, da je prevarana, zapusti nezvestega ljubimca.

Toži se ji po otroku in po možu. Na noč se vrne na dom svojega moža in najde svojega otroka, ki pa jo peha od sebe, ker je ne pozna in ker mu je druga ženska bila dobra mati. V obupu se hoče Lepa Vida umakniti iz moževe hiše, a zgrudi se na vratih. Tedaj pa pride njen mož in v zvesti nongasjeni ljubezni jo sprejme in privije na svoje sree.

V zadnjem dejanju gresta Lepa Vida in njen mož z vso družino na Trsat na božjo pot. Na Trsatu je veselo vrvenje. Domačini in tuji se veselijo, rajajo, plešejo in prepevajo in med njimi sta tudi dva Benečana, Alberto, zapeljivec lepe Vide, in njegov prijatelj Pietro. Tu se zgodi katastrofa. Anton, mož lepe Vide, izve in v svojo resnico; v divji jezi popade zapeljivca svoje žene in ga zadavi. Sam sebi pa zabode nož v sree. Življenjska sreča lepe Vide je uničena.

Kakor se vidi, je libreto spretno sestavljeno. Nekoliko neverjetno je, da Anton nič ne vpraša, kje je bila Vida čeli dve leti in da slepo verjame, da se je vrnila taka, kakršna je.

Savinova opera je moderna v polnem pomenu te besede. Ta opera je s pozicijo prepojena skladba velike koncepcije; v njej ni godba samo spremljevanje, nego slika in pojasnjevanje dramatičnega dejanja, živo in mogočno, mehko in nežno, kakor pac zahteva vsakokratna situacija.

Risto Savin je s svojo »Lepa Vida« pokazal, da je markantna muzikalna individualnost, da je bogat melodičnih misli in spreten v uporabi in moderniziranju narodnih motivov. Zlasti znamenita pa je sila in plastika njegovega dramatičnega izražanja in olikanja kontrastov; tudi lirski in humoristični momenti imajo pri njem nekako dramatično moč, kakor tudi ensembli in celo recitativi.

Posebno blesteča in sijajna je instrumentacija. V tem oziru je Risto Savin ustvaril uprav nekaj veččestnega in je obzadovati je, da orkester ne razpolaga z vsemi potrebnimi glasbili.

Med najkрасnejše momente spadajo čudovito Lepa Vidina balada, potem Albertova barkarola, ljubavni dvospjev med Albertom in Vido ter Nežina pesem spavajočemu otroku, pa konec prvega, drugega in četrtega dejanja.

Uprizoritve opere je bila vse-skozi odlična, vse osobje se je z ljubeznijo zavzelo za to delo in tudi orkester zasluži vse priznanje. Palma priznanja gre gospe Nordgarovi, ki je bila res uzorna Vida, uzorna v vsakem oziru in je svojo vlogo izvedla tako lepo in znamenito in pretresljivo, da ji občinstvo kar ni moglo dovolj izraziti svojega priznanja.

G. V. ulakovič, ki je igral Vidinega moža, je pravzaprav šele pri vrnitvi lepe Vide stopil v akcijo. Moskovčak in čuvstven pri sprejemu, se je v zadnjem dejanju povzpela do znamenite dramatične energije. Gdč. Peršlova je prav srečno absolvirala svojo vlogo in res krasno pela uspalvalno pesem. G. Fiala je bil eleganten in neprisljhen lahkomislec in zapeljivec, ki sicer ni imel hvalečne vloge, a jo je izvedel z umetniškimi taktom. G. Bukšek je jako dober pevec in simpatičen igralec, le da je v igri nekoliko apa-

tičen. Vse priznanje zasluži tudi gdč. Thalerjeva, ga. Juvanova, g. Patoka in g. Lipnički, posebno častno pa je omeniti neutrudljivega kapelnika Beniška. Inscenirana je bila opera jako skrbno in slikovito.

Gospe Nordgarovi je bil izročen krasen lovorov venec s trakovi, gdč. Peršlovi in gdč. Thalerjevi pa sta dobili košarici s cveticami.

Bil je to nad vse časten in lep večer, in pomemben večer v zgodovini slovenske umetnosti.

Razne stvari.

Kralj Leopold II. † Kralj je zapovedal, da se ga ne sme balzamirati. Pogreb bo v sredo. Javnost je zelo radovedna na njegovo politično oporo, ki je baje zelo obširna. Jako važno vprašanje je, kakšno pravno stališče bodo zavzemali otroci baronice Vaughan, s katero je bil kralj cerkveno poročen. Princezinja Luiza je hotela konfiscirati baronici vse premoženje, toda sodišče želji princezinje ni ugodilo. Baronico štiti na željo papeža papežev nuncij, in zato baronice tudi ne bodo izgnali iz Bruselja, kakor so prvotno nameravali. Baronica ostane v Bruselju.

Ponarejene pisemske znamenke. V Parizu je hotel Italijan Alfonso Capellari zamenjati več znamk za denar. Policija je bila o tem obveščena, ter je preiskala v hotelu njegov kovček. V njem so našli 231.000 ponarejenih francoskih znamk. Capellarija so zaprli.

Boj za šolo. Dijonski škof je pozval roditelje tistih otrok, katere so učitelji izključili, ker nečejo rabiti od cerkve prepovedanih šolskih knjig, naj učitelje tožijo. Klerikalni list »Le peuple francais« je začel zbirko, da se tem otrokom izroče spominke kolajne, na katerih eni strani bo podoba device Orleanske, na drugi pa rek »verujem v Bogas«.

V blaznosti je pred leti nadporočnik Pisica v Bukareštu zadavil lastnega otroka. Prišel je bil v blaznico, iz katere so ga pa pred kakimi štirinajstimi dnevi izpustili. Ko se je te dni sprehajal po kolodvoru, je zagrabil 10letnega dečka, ga dvignil ter vrgel z vso močjo na železniški tir. Nato je pograbil kamen ter začel z njim tolči po dečkovi glavi. Predno so prihiteli ljudje, je bil deček mrtev.

Amerikanski peki snujejo truste. Prvi tak trust so ustanovili lastniki velikih newyorških pekarn. — Vsak teden nameravajo speči 6 milj. hlebov. Peki bodo določili kruhu enako težo, kakovost in ceno. Mesto sedanjih 53 različnih vrst bodo peki samo 12 vrst hlebov. Newyorškemu trustu pristopijo tudi vse pekarnice v Brooklynu. Tudi po drugih večjih ameriških mestih se snujejo podobni trusti.

Trije mrtveci. Te dni je bil poklican rimski zdravnik dr. Masetti k neki ženi, ki je imela poroditi. Ko jo je preiskal, je uvidel, da je ne bo mogoče drugače rešiti, kakor da razreže otroku glavo. Ker je bil v naglici pozabil vzeti s seboj potrebno orodje, se je moral naglo vrniti ponj. Komaj pa se je lotil operacije, ga je zadela kap, da je bil takoj mrtev. Asistent je sicer telefoniral po zdravniško pomoč, toda predno je prišla, sta bila tudi že mrtva mati in otrok.

Božična darila.

Ze je prišel čas, ko si ljudje belijo glave, kaj naj svojim ljubim podarijo za božič, s čim da bi jim napravili največje veselje.

Božična darila so kaj različna po svojem značaju. Stari gledajo v prvi vrsti na to, da darujejo otrokom kaj praktičnega, kaj takega, kar potrebujejo in kar bi jim itak morali kupiti. Sploh igrajo praktične stvari pri božičnih darilih veliko vlogo.

Vendar pa imajo ljudje nekako instinktivno občutek, da praktično darilo le ni pravo božično darilo. Tudi najrevnejša mamica, ki daruje svojemu fantičku čevlje ali kapico za božič, ga bo obdarovala vsaj še z orehi in z jabolki in s pomarančami, čuteč, da se gre za to, napraviti obdarovancu posebno veselje.

Teška je izbira božičnih daril. Kdor količak more, ta daruje poleg kaj praktičnoporabnega tudi še kaj takega, kar daje obdarovanju nekaj slovesen, poetičen značaj. Kdor kupi svoji izvoljenki boo, ji bo gotovo tudi dal lepo bonboniero; kdor kupi svojemu sinu ali svoji hčeri kaj potrebnega, bo gotovo dodal še kaj drugega.

Najprimernejše praktično in vendar nekako nepraktično darilo je vsekako Lepa knjiga. Na Angleškem in med Nemci je nekaj samo ob sebi umljivega, da dobi vsak obdarova-

rec kako lepo knjigo. Med Angleži in med Nemci porabijo vsako leto na milijone knjig za božična darila. Nastala je cela literarna in knjigoveška industrija, ki skrbi za knjige, primerne za božična darila.

Knjiga je dušna hrana. Potrebna, neizogibno potrebna, kakor so klobuki in čevlji, dežniki in robei, rokavice ali ovratniki pač ni, in zato je ni pristiati med darila absolutno praktičnega značaja. A koristna in pomembna darila so vendar. Kar so pomaranče in jabolka, pozlačeni orehi in slaščice za telo, to je Lepa knjiga za dušo in za sree. Razložek je le ta, da sadje in slaščice izginejo, knjiga pa ostane; da ima človek od sadja in slaščice le enkrat užitek, od knjige pa še dostikrat.

Pri nas Slovencih je še tako malo izobraženega občinstva, da se izdaja posebno lepih knjig za božična darila še dolgo ne bo nikomur izplačala. Pač pa imamo že lepo vrsto krasno vezanih in razmeroma jako cenih knjig, ki so jako primerne za božična darila. Na te knjige naj bo slovensko občinstvo opozorjeno.

Knjige za otroke bomo posebno navedli. Za mladino v starosti nad 15 let pa priporočamo najtopleje naslednja dela:

Kersnik Janko: Zbrani spisi. Vez. izdaja. V platno vez. po 6 K, v fini polfranc. vezbi po 7 K. I. zv.: Cyklamen in agitator. II. zv.: Na Zerinjah. Lutski ljudje in Testament. III. zv.: Rožlin in Vrjanko, Jara gospoda in očetov greh. IV. zv.: Gospod Janez, Kmetse slike, Humoreske, Povesti za ljudstvo.

Levstikovi zbrani spisi. Uredil Fran Levstik. 5 zvezkov broširani 21 K, v platno vezani 27 K, v polfranc. vezbi 29 K, v najfinjši vezbi 31 kron. — I. in II. zvezek: Poezije, III., IV. in V. zvezek Proza.

Stritar Josip: Zbrani spisi. Sedem zvezkov poezij, pripovednih, estetičnih spisov. Broširani 30 K, v platno vezani 38 K 60 v. I. zvezek Poezije (razprodan), II. in III. zv. Pripovedni spisi; IV. zv. Pripovedni spisi; V. zv. Poučni spisi; VI. Razni spisi; Dodatni spisi; broš. à 5 K, vez. à 6 K 40 v.

Tavčar Ivan: Povesti. Pet zvezkov po 2 K 40 v, v platno vez. 3 K, v polfranc. vezbi po 4 K 20 v. I. zv.: Ivan Slavelj. Povest. Antonio Gledjevič. Zgodovinska podoba. — Bolna ljubezen. Noveleta v pismih. — Gospa Amalija. Noveleta. — Mlada leta. Noveleta. — Med gorami. Slike iz Loskega pogorja. II. zv.: Otok in Struga. Noveleta. — V Karlovcu. Noveleta. — Valovi življenja. — In vendar. Noveleta v pismih. — Pat. Podoba iz življenja. — Gospod Ciril. — Cez osem let. — Soror Pia. III. zv.: Ivan Solnce. Zgodovinska podoba. IV. zv.: Tiberius Pannonicus. — Kurnovec. Slika iz naroda. — Vita vitae meal. Zgodovinska podoba. — V Zali. V. zv.: Mrtva srea. Povest. — 4000. Času primerna povest iz prihodnjih dob.

Jurčič Josip: Zbrani spisi. I. zv.: Deseti brat. Roman. 2. zv.: I. Jurij Kozjak, slovenski janičar. Povest iz 15. stoletja domače zgodovine. — II. Spomini na deda. Pravljinice in povesti iz slovenskega naroda. — III. Jesenska noč med slovenskimi polharji. Črtice iz življenja slovenskega naroda. — IV. Spomini starega Slovenca ali črtice iz mojega življenja. 3. zvezek: I. Domen. Povest. — II. Jurij Kobila. Izvirna povest iz časov lutrovske reformacije. — III. Dva prijatelja. — IV. Vrban Smukova ženitev. Humoristična povest iz narodnega življenja. — V. Golida. Povest po resnični dogodbi. — VI. Kozlovska sodba v Višnji gori. Lepa povest iz stare zgodovine. 4. zv.: I. Tihotapec. Povest iz domačega življenja kranjskih Slovencev. — II. Grad Rojnje. Povest za slovensko ljudstvo. — III. Klosterski žolnar. Izvirna povest iz 18. stoletja. — IV. Dva brata. Resnična povest. 5. zv.: I. Hči mestnega sodnika. Izvirna zgodovinska povest iz 15. stoletja. — II. Nemški vâlpet. Povest. — III. Sin kmetsega cesarja. Povest iz 16. stoletja. — IV. Lipe. Povest. — V. Pipa tobaka. Povest. — VI. V vojni krajini. Povest. 6. zv.: I. Sosedov sin. — II. Moč in pravica. — III. Telečja pečenka. Obraz iz našega mestnega življenja. — IV. Bojim se te. Zgodovinska povest. — V. Ponarejeni bankovci. Povest iz domačega življenja. — VI. Kako je Kotlarjev Peter pokoro delal, ker je klompir kradel. — VII. Črta iz življenja političnega agitatorja. 9. zvezek: I. Doktor Zober. Izvi-

ren roman. — II. Med dvema stoloma. Izvirna povest. — III. z. v. I. Tugomer. Tragedija. — II. Berite Novice! Vesela igra. — III. Veronika Desešiška. Tragedija. — IV. Pripovedne pesmi. Cena broš. à 1 K 20 v, elegantno vezano à 2 K.

Turgenjev, Stepni kralj Lear. Povest. — Stepnjak, Hiša ob Volgi. 1 K 20 v, vez. 2 K 20 v.

Dostojevskij, Ponžani in razžaljeni. Roman. Broširan 3 K, vez. 4 K 20 v.

Sevčenko-Abram. Kobzar. Izbrae lirčne in pripovedne pesmi z zgodovinskim uvodom Ukrajine in pesnikovim življenjepisom. Broš. 2 K 40 v, vez. 3 K 60 v.

Champol-Levstik, Mož Simone. Broš. 1 K 90 v, vez. 3 K.

Sevčenko-Abram. Kobzar. II. del Hajdamaki. Poem z zgodovinskim uvodom o Hajmaščini. Broš. 1 K 50 v.

Sienkiewicz, Potop. Zgodovinski roman. I. in II. del. Broš. 6 K 40 v, vez. 9 K 20 v. — Križarji. Zgodovinski roman v štirih delih. Broš. 5 K 20 v, vez. 7 K 30 v. — Z ognjem in mečem. Historičen roman. 4 deli. Broš. 4 K 50 v, vez. 6 K 50 v. — Rodbina Polaneških. Roman. 3 zvezki. Broš. 10 K, vez. v dveh zvezkih 12 K 60 v. — Mali vitež. Pan Volodijevski. Zgodovinski roman, 3 zv. Broš. 7 K, vez. 8 K 40 v.

Prešerna Franca, Poezije. Uredil L. Pintar. Broš. 1 K, vez. 1 K 40 v.

Meško Fr. X., Mir Božji. 2 K 50 v, vez. 3 K 50 v.

Maister Rudolf, Poezije. 2 K, vezane 3 K, po pošti 10 v več.

Aškere A., Primož Trubar. 2 K, elegantno vezan 3 K, po pošti 10 v več.

Aškere A., Balade in romance. 2 K 60 v, elegantno vezane 4 K, po pošti 20 v več.

Aškere A., Lirske in epske poezije. 2 K 60 v, elegantno vezane 4 K, po pošti 20 v več.

Aškere A., Nove poezije. 3 K, elegantno vezane 4 K, po pošti 20 v več.

Aškere A., Četrti zbornik poezij. 3 krona 50 v, lično vezana knjiga 4 K 50 v, po pošti 20 v več.

Cankar Ivan, Ob zori. 3 K, po pošti 10 v več.

Scheinigg, Narodne pesmi koroških Slovencev. 2 K, elegantno vezane 3 K 30 v, po pošti 20 v več.

Baumbach, Zlatorog, poslovenil A. Funtek, elegantno vezan 4 K, po pošti 10 v več.

Funtek, Godec. 1 K 50 v, elegantno vezan 2 K 50 v, po pošti 20 v več.

Majar, Odkritje Amerike. 2 K, po pošti 20 v več.

Brezovnik, Šaljivi Slovencev. 2. za polovico pomnožena izdaja 1 K 50 v, po pošti 20 v več.

Zupančič Oton, Samogovori. br. 3 K, vezan 4 K.

Meško: Ob tihih večerih. Povesti. Cena 3 K 50 v, vez. 5 K, s pošto 40 vin. več.

Remec: Zadnji rodovine Benalja. Zgodovinska povest. Cena 1 K 50 v, s pošto 1 K 70 v.

Milčinski: Igračke. Črtice in podlistki. Cena 2 K, vez. 3 K, s pošto 20 v več.

Cankar: Za križem. Cena 3 K, vez. 4 K 50 v, s pošto 20 v več.

Oblak: Stara devica. Povest. Cena 60 v, vez. 1 K 60 v, s pošto 20 v več.

Murnik: Jari junaki. Humoristične povesti. Cena 2 K 50 v, vez. 3 K 50 v, s pošto 20 v več.

Murnik: Najhujši sovražniki. Cena 60 v, s pošto 70 v.

Čajkovskij: Kirdžali. Cena 1 K 60 v, vez. 2 K 20 v, s pošto 20 v več.

Lah: Vaška kronika. Zgodovinske povesti. Cena 1 K 70 v, vez. 2 K 70 v, s pošto 20 v več.

Daudet: Tantarin iz Taraskona. Humorističen roman. Cena 1 K 20 v, vez. 1 K 80 v, s pošto 20 v več.

Lipič: Strahovalci dveh kron. Zgodovinska povest. Cena 2 K, vez. 4 kroni, s pošto 40 v več.

Senčar: Čez trnje do sree. Cena 1 K 3 K, s pošto 20 v več.

Levstik: Obsojenci. Cena 2 K 50 v, vez. 3 K 50 v, s pošto 20 v več.

Cankar: Hlapec Jernej in njegova pravica. Cena 1 K 40 v, vez. 2 K 40 v, s pošto 20 v več.

Remec: Premaganel. Povest. Cena 60 v, vez. 1 K 60 v, s pošto 20 v več.

Dumas: Trije musketirji. Zgodovinski roman. Cena 5 K, vez. 6 K 80 v, s pošto 40 v več.

Čehov: Momenti. Cena 3 K, vez. 4 K, s pošto 20 v več.

Senčar: Čez trnje do sree. Cena 1 K 20 v, vez. 2 K 20 v, s pošto 20 v več.

Andrejev - Levstik: Rdeči smeh. Cena 1 K 40 v, vez. 2 K 40 v, s pošto 20 v več.

Beneš - Sumovsky: Brodkovski ovčetnik. Roman. Cena 1 K 50 v, vez. 2 K 50 v, s pošto 20 v več.

Sienkiewicz: Rodbina Polaneških. Zgodovinski roman. Cena 10 K, vez. 16 K, s pošto 40 v več.

Burnett: Mali lord. Cena 1 K 60 v, vez. 2 K 60 v, s pošto 20 v več.

Dumas: Grof Monte Kristo. Roman. Cena 8 K, vez. 12 K, s pošto 40 v več.

Erjavec - Sajovic: V naravi. Cena 1 krono 20 v, vez. 2 K 20 v.

Ta izbira primernih knjig obsega dela najrazličnejših cen, tako da se bo vsak mogel ravnati po svojih denarnih razmerah. Za naročila na vsa ta dela se priporoča »Narodna knjigarna« v Ljubljani.

Umri so v Ljubljani:

Dne 14. decembra: Ivana Čik, mizarjeva žena, 73 let, Radeškega cesta 11. — Vinko Šmalc, sprevodnikov sin, 3 ure, Resljeva c. 23. Dne 16. decembra: Anton Jesih, delavec, 21 let, Križevniška ulica 7. — Ivan Pavlin, sodnijski oficijal, 55 let, Sv. Petra cesta 47. — Marija Skulj, gostilničarjeva hči, 8 dni, Sv. Florijana ulica 20. — Barbara Lukman, zasebnica, 79 let, Radeškega cesta 11.

V deželni bolnici:

Dne 13. decembra: Marija Burger, kajzarjeva hči, 4 leta.

Dne 14. decembra: Franja Perhavec, posestnikova žena, 46 let.

Zitne cene v Budimpešti.

Dne 20. decembra 1909.
Termin.
Pšenica za april 1910 . . . za 50 kg 14.08
Pšenica za oktober 1910 . . . za 50 kg 11.85
Rž za april 1910 . . . za 50 kg 9.97
Kuruža za maj 1910 . . . za 50 kg 6.71
Oves za april 1910 . . . za 50 kg 7.62
Efektiv.
5 vin. višje.

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 306.2. Srednji zračni tlak 736.9 mm.

decem.	čas opazovanja	stanje barometra v mm	temperatura v C	Vetrovi	Nebo
18.	2. pop.	728.0	2.0	sr. svzh.	dež
	9. zv.	727.1	4.0	sl. jzahod	"
19.	7. zj.	726.7	4.4	sl. zahod	"
	2. pop.	727.1	5.6	"	"
	9. zv.	726.8	5.8	"	"
20.	7. zj.	724.5	9.6	sl. jzahod	"

Srednja predvčerajšnja temperatura 1.2°, norm. — 1.9° in večerajšnja 5.3°, norm. — 2.0°. Padavina v 24 urah 28.8 mm in 23.2 mm.

Franciška Sterle
hišna posestnica

danes, dne 19. t. m. ob 8. uri zvečer, po kratki, mučni boleznii, mirno v Gospodu zaspala.

Zemeljski ostanki predrage rajnice bodo v torek, dne 21. t. m. ob polu 4. uri popoldne iz hiše žalosti, Rožna ulica št. 41, prepeljani na pokopališče v Sv. Križu.

Sv. maše zadušnice se bodo služile v farni cerkvi sv. Jakoba.

V Ljubljani, dne 19. dec. 1909.

Žalujoči ostali.

Franjo Gostiša roj. Mihovec

danes ob polu 7. zvečer do kratkem trpljenju v 47. letu starosti.

Zemeljski ostanki predrage rajnice se prenosa v torek, dne 21. decembra ob 4. popoldne iz hiše žalosti na pokopališče v Gornjem Logatcu.

Sv. maše zadušnice se bodo služile v župni cerkvi Matere Božje v Gornjem Logatcu.

Drago pokojnico priporočamo v molitev in blag spomin.

V Gor. Logatcu, 19. decem. 1909.

Franco Gostiša
soprog.

Franco, Ivan, Alojzij Gostiša
sinovi

Anica Valentina Gostiša
hčerki. 4710

Vzemite si, ako imate nahod in ste hripavi, zaslezeni ter težko dihate, Fellerjev fluid z znamko »Elsafuide«. Mi sami smo se prepričali pri bolečinah v prsih, vratu itd. o njegovem zdravilnem, kašelji blažečem, osvežujočem učinku. Tucat na poizkušajo 5 kron, 2 tucata 8 kron 60. vinarjev franko. Izdeluje ga samo Iekarnar E. V. Feller v Stubici, Elsin trg 238 na Hrvalkem.

Tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naša iskreno ljubljena soproga, ozir. mati, gospa

Franciška Skala roj. Žitnik
soproga nadsprednika juž. železnice

danes v nedeljo, 19. t. m. ob polu 2. popoldne, previdena s sv. zakramenti v starosti 59 let, po dolgi in mučni bolezni mirno zaspala v Gospodu.

Pogreb nepozabne rajnice bo 21. decembra ob polu 4. popoldne iz hiše žalosti, Novi Vodmat 29 k Sv. Križu.

Maše zadušnice se bodo služile v farni cerkvi Sv. Petra v Ljubljani.

Blago rajnico se priporoča v požno molitev in blag spomin.

4707 **Žalujoči ostali.**

Potrtega srca naznanjam vsem znancem in prijateljem pretužno vest, da je Bogu vsegamočnemu dopadlo, poklicati k sebi iskreno ljubljeno in nepozabljeno mater oziroma staro mater, gospo,

Elizabeto Morgutti
posesnico,

ki je po kratki bolezni, previdena z zakramenti za umirajoče, v starosti 78 let večerj dopoludne ob 9 uri vdana v voljo božjo, izdihnila svojo blago dušo in se preselila v večnost.

Pogreb drage in nepozabne rajnice bo v torek, 21. t. m. ob 2 popoldne iz hiše žalosti, Strma pot št. 2 na pokopališču pri Sv. Križu.

Sv. maše zadušnice se bodo darovale v farni cerkvi Sv. Petra.

Preblaga rajnica se priporoča v požno molitev in blag spomin.

V Ljubljani, dne 20. decembra 1909.

Valentin Morgutti.

Najžalostnejšega srca javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je naš nadvse ljubljeno, nepozabno oče, brat in svak, gospod

Fran Kobau
c. kr. davčni oficijal

18. t. m. ob 11. dopoldne, po kratki mučni bolezni, v 43. letu starosti, blaženo zaspal v Gospodu.

Pogreb bo v ponedeljek ob 3. uri popoldne.

Svete maše zadušnice se bodo darovale v več cerkvah. 4708

Škofja Loka, 19. grudnia 1909.

Matej in Ursula, starši.

Franci, Danilo in Gvido, sinovi.

Marija poroč. Kohlhauser, Amalija, sestri.

Adalbert Kohlhauser, svak.

Mesto vsakega posebnega naznanila.

Dve sobi

v pritličju, na **oglu Gradišča in Hilšerjeve ulice**, pripravnih za stanovanje, pisarno kakor tudi za trgovino ali obrt, se oddasta takoj ali pa pozneje.

Pozivje se v **Gradišču št. 13, I. nadstropje.** 4669

Ivan Kacin, Otalež - Cerkno, Primorsko.
Izdelovalnica

harmonijev

ameriškega sistema po neverjetno nizkih cenah. Ceniki gratis in franko. Istotam se prodaja nov salonski harmonij s 13 reg. in vocalion-organ z 11 reg. izdelan po najnovjši ameriški iznajdbi. 4699

Izšel je novi slovenski cenik

dvokoles, šivalnih strojev, gramofonov, plošč itd. itd. 4691

s čudevito nizkimi cenami pri

F. Batjelu

Gorica, Stolna ulica 3-4.

Tam je velika zaloga vsakovrstnih automatičnih gramofonov za gostilne od K 15 do K 1000, kakor tudi dvokoles, šivalnih strojev, zastopnik kmetijskih strojev, orkestriljonov. — Mehanična delavnica. Prodaja se tudi na mesečne obroke. Ceniki gratis.

2 dacarja

trezna, ne čez 35 let stara, se iščeta. Mesečno plačilo 80 kron, stanovanje prosto.

Vpraša se pri **S. Rožarju v Ornomlju**, 4668

Gospa ali gospodična

večša slovenske in nemške stenografije ter strojepisja, se sprejme v „Tourist-Office“ deželne zveze za turški promet v Ljubljani, Miklošičeva cesta 8. Plača po dogovoru. 4573

Gospodična

večša slovenskega in nemškega jezika, strojepisja, s trgovskim tečajem in poldrugoletno prakso kot kontoristinja, želi premeniti službo.

Ponudbe pod „Trajna služba“ na uprav. »Slov. Naroda«. 4604

Puncetta Pasini

je zadosti samo 40 gramov na 1/3 litra zavrete vode in

najboljši punč

je narejen. Neprimerne dobrega okusa in slasti. Dajati mu je prednost pred vsem pijacami. Priznana najboljša znamka. Uvedeno povsod. 4550

Dobi se v vseh boljših delikatesnih trgovinah, kavarnah, restavracijah in gostilnah.

Naročila na izdelovalca **Fausto Pasini** v Trientu, Tirolsko ali pa na glavno zastopstvo za Ljubljano in Kranjsko **Janko Traun**.

Češki briketi

mного boljši

šlezjski briketi

še boljši 4664

in mnogo težji, radi česar kurjava ž njimi mnogo cenejša; tedaj ni vse res na hvati v inseratu in čestnodedišnih lepkih glede mnogo manj vrednih velenjskih briketov. Kurite torej samo z znanoizbornimi češkimi briketi in dokaz resnice se bo sam pojavil. Prodaja jih samo

J. Paulin

založnik češkega premoga in briketov na delo in drobno, Ljubljana, Nova ulica 3.

Založniki v vseh večjih krajih te iščejo.

Zaloga moke

Vinko MAJDIČ Kranj
Peter MAJDIČ Jarše

v Ljubljani: Emonska cesta 2, v Šiški: Jernejeva ulica 231.

Naročila se sprejemajo v obeh skladiščih in tudi v Ljubljani, Dunajska cesta 32. — Telefon št. 165.

Karel Meglič

lastnik tvrčke Lavrenčič & Domicelj.

Žitna trgovina.

4452

Zelo važno! Poslano. Zelo važno!

Ker bodo v najkrajšem času

reklamni koledarji za leto 1910

popolnoma razprodani, opozarjam vse cenj. trgovce in obrtnike v mestu in na deželi, da, kdor misli še kaj naročiti, naj to takoj stori, ker mi drugače ne bo mogoče postreči.

Cene koledarjem so od 15 vin. naprej z blokom in tiskom vred.

Tisk brezplačen! Vzorec na razpolago!

Priporočam se za cenjena naročila

Fr. Iglič, Ljubljana 4675

trgovina s papirjem in galanterijo
Mestni trg št. 11.
Edina najstarejša in največja razpisiljalnica reklamnih koledarjev na Kranjskem.

Zelo važno!

Priporočamo našim gospodinjam pravi **FRANKOY**: kavni pridatek iz zagrebške tovarne.

d. Zaga II, Y 1161, S: 91. W.

Božična prodaja!

Radi prevelike zaloge prodajam konfekcije za gospode, dame, dečke in deklice po tovarniški ceni.

A. LUKIČ, Pred Škofijo 19.

Razglednice

umetniške

in pokrajinske

se dobe vedno v veliki izbiri v

„Narodni knjigarni“
Prešernova ulica 7.

Ant. Bajec

naznanja sl. p. n. občinstvu, da se 356 nahaja njegov

vrtnarija

na Karlovski cesti št. 2,

cvetlični salon

pa pod Trančo.

Izdelovanje šepkov, vencev l. t. d. Okusno delo in zmerno ceno.

Velika zaloga suhih vencev.

zunanja naročila točno.

Slovenska tvrčka obuval

Združenih čevljarjev v Ljubljani

Wolfove ulice št. 14

priporoča slav. občinstvu svojo veliko zalogo za jesensko in zimsko sezono vseh vrst najmodernejših čevljev za gospode, dame in otroke, kakor tudi za turiste in tovarnece ter razne čevlje za dom. Prave ruske galoše in dokolenice (gamašne) in vse k stroki spadajoče potrebščine.

Naročila po meri in popravila se okusno, točno in solidno izvršujejo v lastni delavnici. 1525

Zahtevajte cenike! Zahtevajte cenike!

Št. 38.213.

4637

Razglas.

Pobiranje pasjega davka za leto 1910 se bode pričelo z 2. dnem januarja 1910.

Ta davek je plačati v okrožju ljubljanskega mesta od vsakega psa, izimši od psov, ki so za varstvo osamljenih posestev neobhodno potrebni.

Lastniki psov naj si preskrbe za to leto veljavnih pasjih mark, najkasneje do dne 20. februarja 1910 pri mestni blagajnici proti plačilu

8 kron.

Z ozirom na § 14 izvršilne naredbe o pobiranju pasjega davka, se opozarjajo lastniki psov, naj pravočasno vplačajo takso, ker bode polovil konjač od 20. februarja 1910 nadalje vse one pse, ki se dobe na ulicah brez veljavnih mark.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane,
dne 10. decembra 1909.

Župan: **Ivan Hribar** l. r.

TRUBAR

Krasna umetniška reprodukcija v več barvah

znamenite Groharjeve slike

Primoža Trubarja

ustanovitelja slovenske književnosti

visoka 66 cm in široka 55 cm je najlepši okras vsake slovenske hiše. Ta reprodukcija je sploh najlepša in najdovršenejša kar jih imamo Slovenci.

Cena s pošte K 3.20.

Dobiva se v

Narodni knjigarni

v Ljubljani, Prešernova ulica št. 7.

Naznanilo.

Vljudno naznanjava, da sva na vsestransko zahtevo p. n. občinstva postavila na

Vodnikovem trgu

tržno stojnico

kjer se bode prodajala najina vobče priznana najfinejša, z mlekom optana, živa ali zaklana in odlična

perotnina

vsake vrste po najnižjih dnevni cenah.

Direktna naročila — po dopisnici ali telefonu št. 276 — bova kakor dosedaj naravnost iz zavoda izvrševala in naročeno perotnino brezplačno na dom naročnika dostavljala. 4706

Z odličnim spoštovanjem

Krapš & Ditrich

prvi in največji zaved za izroje in optanje perotnine na Kranjskem, v Zg. Šiški pri Ljubljani.

1860 so za tri go spedično **soba s hrano**
Več pove upravnistvo »Slovenskega Naroda«.
4705

Vodovodi inženir-hidrotekt **Konrad Lachnik, Ljubljana**
kanalizacije, kopalniške naprave
Beethoveneve ulice 4. Brzojavlj.: Lachnik-Ljubljana.

Projekt in izvršitev specialni tvrdki (tehn. zved. mnenja ob poveritvi gradbe zastoj).

Najlepša in največja zaloga papirnatega in galanterijskega blaga najbolj pripravnega za

božična in novoletna darila

prodajam radi velikanske zaloge po zelo nizkih cenah. Da si blago lahko vsak ogleda sem napravil krasno božično in novoletno razstavo.

Priporočam tudi 5674
veliko zalogo nakita za božično drevo.
S spošt vanjem
FR. IGLIČ v Ljubljani
trgovina s papirjem in galanterijo.

Sprejem več mladih delavk v kartonsko tvernico.
IV. Bonač v Ljubljani.

Prodajalna

na deželi z vsemi prituklinami in stanovanjem se odda z novim letom. Leta je tik glavno ceste, oddaljena le par minut op kolodvoza, v prav prometnem kraju na **Gorenjskem** kjer je več večjih tovarnih, ter obstoji že mogo let.

Več se izve pri gospej **Josipini Jaro, veleposetnici v Ljubljani, Filipov dvorec.** 4627

Župnika Seb. Kneippa edino pristna
koprivna voda za lase.

Najboljše, tisočkrat preizkušeno toaletno sredstvo proti izpadanju las, prihaja itd. V Steklenicah po 1 K 20 vin. in 2 K. — Dobiva se v lekarnah, drogerijah in parfumerijah. 4510

C. kr. avstrijske državne železnice.
Izveleček iz voznega reda.
Veljaven od 1. oktobra 1909.

Odhod iz Ljubljane (juž. žel.)

7:08 zjutraj. Osebn vlak v smeri: Trbič, Jesenice, Trbiž, Beljak, juž. žel., Gorico, dr. žel., Trst, c. kr. dr. žel., Beljak (čez Področje), Celovec.

7:25 zjutraj. Osebn vlak v smeri: Grosuplje, Rudolfovo, Straža-Toplice, Kočevje.

9:26 dopoldne. Osebn vlak v smeri: Jesenice, Beljak, (čez Področje), Celovec, Prago, Draždane, Berlin.

11:40 dopoldne. Osebn vlak v smeri: Trbič, Jesenice, Trbiž, Beljak, juž. žel., Gorico, dr. žel., Trst, c. kr. dr. žel., Beljak, (čez Področje), Celovec.

1:32 popoldne. Osebn vlak v smeri: Grosuplje, Rudolfovo, Straža-Toplice, Kočevje.

3:28 popoldne. Osebn vlak v smeri: Trbič, Jesenice, Trbiž, Beljak, juž. žel., Gorico, dr. žel., Trst, c. kr. dr. žel., Beljak, (čez Področje), Celovec.

5:23 zvečer. Osebn vlak v smeri: Trbič, Jesenice, Trbiž, Beljak, juž. žel., Gorico, dr. žel., Trst, c. kr. dr. žel., Beljak, (čez Področje), Celovec, Prago, Draždane, Berlin.

7:40 zvečer. Osebn vlak v smeri: Grosuplje, Rudolfovo, Straža-Toplice, Kočevje.

10 ponoči. Osebn vlak v smeri: Jesenice, Trbiž, Beljak, juž. žel., Gorico, dr. žel., Trst, c. kr. dr. žel., Beljak, juž. žel., (čez Področje) Prago, Draždane, Berlin.

Odhod iz Ljubljane (državne železnice):

7:23 zjutraj: Osebn vlak v Kamnik.

9:05 popoldne: Osebn vlak v Kamnik.

7:10 zvečer: Osebn vlak v Kamnik.

C. kr. državno-železniško ravnateljstvo v Trstu

Vinarska in gospodarska zadruga v Dornbergu na Goriskem 4139
ima naprodaj mnogo tisoč hektolitrov najizbornejšega

vina

med tem tudi nekaj sladkega à la „prosekar“. Na zahtevo se pošljejo vzorci.

Za božične praznike.

Priporočamo slav. občinstvu naša že večkrat in posebno sedaj na mednarodni razstavi vin v Londonu s prvo odliko

„zlatu kolajno in diplomu“ odlikovana

vina

ki se točijo v Sodni ulici št. 4, na Rimski cesti št. 5 in na Starem trgu št. 6. 4646

S točno, ceno in solidno postrežbo se priporočamo z veličastovanjem

Br. Novaković
veletrgovina dalmatinskih in drugih vin v Ljubljani.

Odvetnik 4655
dr. Ljudevit Stiker
naznanja, da je s 16. decembrom t. l. prevzel dr. Benkovičevo odvetniško pisarno v Brežicah

Najprimernejša božična darila
so naslednje

knjige s slikami za otroke:

Deca roma okrog doma, broš.	K —24	** Knjižica za mladino 21, 24 zv. á K —50
Naše domače živali, broš.	—40	13, 14, 26, 29, 30, 31 zvez. á „ 1—
Neotova barka broš.	1:50	27 in 28 zvezek á . . . . . 2—
Kaj pripoveduje čarovnica, broš.	1:20	** Kapitan Žar ali klet v tihem morju, vez. 1:20
„na lepenci“	2:40	Kočevar F.: Mlinarjev Janez. Zgodovinska povest . . . . . —81
Podobe iz živalstva, broš.	—80	Kosi Ant.: Zlate jagode. Zbirka basni, vez. . . . . 1—
(Leporello)	1:50	Spisi Kristofa Šmida:
Paviša in nuša	1:60	Ljudevit Hraštarič: Gobček . . . . . —81
Palčki Poljanci	3:60	Jozafat: Kraljevi sin Indije . . . . . —80
Radost malih, broš.	—40	Pridni Janezek in hudobni Mihec . . . . . 1—
Snegulčica, broš.	1:20	Kanarček. Kresnica. Kapelica v gozdu . . . . . —60
„na lepenci“	2:40	Slavček . . . . . —60
Trnjeva rozica	—60	Ferdinand . . . . . —80
Vesela mladina, broš.	—80	Jagnje. Starček z gore . . . . . —90
Vesela družica	—70	Pirhi. Ivan turški suženj. Krščanska obitelj . . . . . —80
Zlata radost	—40	Hmeljevo cvetje. Marijina podoba . . . . . —80
(Leporello)	1:50	Ludovik, mladi izseljenec . . . . . —80
Živali naše prijateljice, broš.	—70	Najboljša dedščina. Leseni križ . . . . . —60
Modri Janko	2:40	Roza Jelodvorska, broš. . . . . —80

Knjige za slikanje:

Tuckov, Zaklad za otroke	K 1—
» Otroški vrtec	1—
» Za kratek čas	1—
» Mladi umetniki	1—

Mladinski spisi:

Amicis: Srce, 4 zvezki á 40 h K 1:60
Andersen: Pravljice za mladino, vez. . . . . 1—
Brinar: Medvedji lov. Čukova gostija, kart. . . . . —80
Campe: Odkritje Amerike . . . . . 2—
Cegnar Fr.: Babica. Povest 1:20
Cigler Janez: Sreča v nesreči . . . . . —76
Freudenfeld Jos.: Venček pravljic in pripovedk . . . . . —40
Gangl Eng. Pisanice . . . . . —50
» Zbrani spisi za mladino . . . . . 1—
Hubad Fran.: Pripovedke za mladino I. in II. zv. á 40 h . . . . . —80

Nakupna prilika!

Velika božična prodaja pod vsako ceno!

Za gospode in dečke: zimski paletoti, obleke, kožuhi, pelerine, klo- . . . buki in čepice. . . .

Za dame in deklice: jopice iz pliša, in sakna, paletoti, raglani, kostumi, pelerine, krila, bluze, boe in mufi.

„Angleško skladišče oblek“
O. Bernatovič
4612
Ljubljana, Mestni trg št. 5.

Fine obeske za božična drevesca
v kartonih sortirane, kakor tudi posamezne, od svetovnoznane trdke G. & W. HELLER, Dunaj,

morske ribe, ribe iz sladkih voda, razno perutnino
z mlekom pitano, 4571

fini rum
in **CURAÇÃO za punč,** dalje **punčevo esenco,** priporoča za praznike tvrdka **FR. KHAM,** specerija, delikatesna trgovina, vinarna, Ljubljana, Miklošičeva cesta.

Narodna knjigarna v Ljubljani
Prešernova ulica št. 7.

H. O. Vogrič, kapelnik
Ljubljana, Sodna ulica 4, II. nadst. Podučuje klavir na domu in stanovanjih. Osebo se dogovarja 11. do 12. ure predpoldne in od 5. do 6. ure zvečer. 4549

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.
Dolniska glavniča K 3.000.000. Stritarjeva ulica št. 2. Rezervni fond 350.000 kron.

Podružnice v Spiljetu, Celovcu, Trstu in Sarajevu.

Priporoča **promese na kreditne srečke** á K 24, zrebanje 3. jan., glavni dobiček K 300.000. — **Promese na srečke za uravnava Donavo** á K 12, zrebanje 3. januarja, glavni dobiček K 140.000. — **Promese na ljubljanske srečke** á K 8, zrebanje 3. januarja, glavni dobiček K 50.000. — **Promese na 3%, zem. kreditne srečke** á K 5½, zrebanje 3. januarja, glavni dobiček K 100.000. — Vse 4 promese skupno le 47 K.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje po čistih 4%.